

Õppekava Kalli-kalli lasteaed

Tallinn 2024

Sisukord

I ÜLDOSA

1. Üldandmed
2. Lasteasutuse liik ja eripära
3. Kalli-kalli lasteaia missioon
4. Kalli-kalli lasteaia visioon
5. Väärtused

II Õppekava üldosa

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid
2. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted
3. Õpikäsitus

III ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

1. Õppeaasta
2. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus rühmas
 - 1) Lasteaia õppeaasta tegevuskava
 - 2) Rühmade aasta tegevuskavad
 - 3) Rühmade nädala tegevuskavad
 - 4) Päevakava

IV LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU

1. Üldoskused
 - 1) Mänguoskused
 - 2) Tunnetus- ja õpioskused
 - 3) Sotsiaalsed oskused
 - 4) Enesekohased oskused
2. Valdkonnad
 - 2.1. Valdkond MINA JA KESKKOND
 - 2.2. Valdkond KEEL JA KÕNE
 - 2.3. Valdkond MATEMAATIKA
 - 2.4. Valdkond KUNST
 - 2.5. Valdkond MUUSIKA
 - 2.6. Valdkond LIIKUMINE

V LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

- Kaheaastased lapsed
- Kolmeaastased lapsed
- Nelja-aastased lapsed
- Viieaastased lapsed
- Kuueaastased lapsed
- Seitsmeaastased lapsed

VI ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

VII LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

VIII LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

- Koostöövormid

IX LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

I ÜLDOSA

1. Üldandmed

1.1. Kalli-kalli Ülemiste lasteaia aadress: Keevise 2, Tallinn 11415. Kalli-kalli Uus-Veerenni lasteaia aadress: Tiiu, 8, Tallinn 10135.

1.2. Omandivorm: eralasteaed. Flennert OÜ (reg. nr.11428190), Ülemiste lasteaia ruumide rendileandja Mainor Ülemiste AS. Uus-Veerenni rendileandja Merko Ehitus Eesti.

1.3. Rühmade arv: 13 Ülemiste majas 3 rühma, Uus-Veerennis 10.

1.4. Lasteaia õppekeel ja asjaajamiskeel: eesti keel. Rahvusvahelistes rühmades on õppekeel inglise keel.

2. Lasteasutuse liik

Kalli-kalli lasteaed on 13-rühmaline eralasteaed, mis asub Tallinnas kahes erinevas õppehoones. Kalli-kalli Ülemiste on tegutsenud Tallinnas Ülemiste Citys alates 2011. aastast. Lasteaed asub Keevise 2 hoone esimesel korrusel samas majas meie lasteaiast välja kasvanud Emili Kooliga. Kalli-kalli Ülemiste on omanäoline ja kodune koolieelne eralasteasutus. Kalli-kalli Ülemiste maja taga on 1200 m² suurune õueala. Õueala avaneb Ülemiste City 13 000 m² suurusele kaunilt kujundatud pargile, mis loob lasteaia jaoks väga ilusa ja keskkonnasõbraliku ümbruse.

Kalli-kalli Uus-Veerenni lasteaed avati 2023. aasta 4. septembril. Kalli-kalli Uus-Veerenni lasteaed asub kiirelt arenevas uusarenduse piirkonnas, Tallinna kesklinnas. Uus-Veerenni pakub väikelinna rahu suurlinna südames. Elamukvartali südames on rohelised alad, täis vaba aja veetmise võimalusi. Lasteaia lähedal asub mitu mänguparki, raamatukapp suurtele ja väikestele, katusealusega jalgrattaparklad, väikeärid pagarikodade ja iluteenuste näol.

2024/2025 õppeaasta seisuga on meil 214 lasteaiakohta ja 39 töötajat. Lasteaias töötab alates 2024/2025 õppeaastast 13 rühma, millest 4 on

rahvusvahelised. Ülemiste aiarühmades on kuni 17 last. Hoiurühmades on kokku maksimaalselt 12 last. Uus-Veerenni maja aiarühmades on kuni 20 last. Uus-Veerenni lasteaias on 4 hoiurühmad, millest 2 on eesti õppekeele rühmad ja 2 inglise keelsed hoiurühmad. Lisaks hoiurühmadele on 6 aiarühma, millest kaks on inglise õppekeele rühma Montessori pedagoogika haridust pakkuvad rühmad. Neli aiarühma lähtub projektõppe metoodikast. 2024/2025 õppeaastal tegutseb Kalli-kalli Ülemiste majas kolm rühma: 1,5-2-aastaste laste hoiurühm, 3-5-aastaste laste aiarühm ja 5-7-aastaste laste aiarühm. Ülemiste maja kaks aiarühma kasutavad samuti projektõppe meetodit.

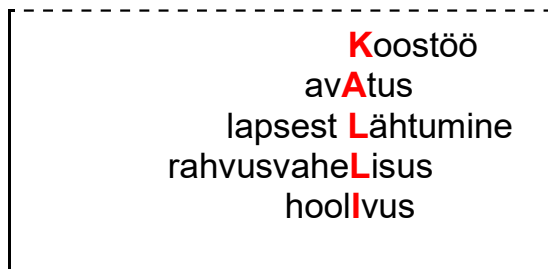
2.1 Lasteaia eripära

Peame oluliseks **lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid**. Oleme lasteaias loonud lastele keskkonna, kus kõik neile vajalik on nende käe ja silma kõrgusel nt. õppekõök, avatud madalad riulid, kohandatud garderoobisüsteemid, laste kunstitööde väljapanekud. Juhtimisotsuste tegemise protsessis rakendame kaasavat juhtimist ning hoiame fookuses häid suhteid ning koostöösust otsuste langetamisel. Töötajate värbamisel ja rühmadesse paigutamisel püütakse hoolega arvestada inimeste omavahelise koostöö sobivusega, sealjuures pakkudes tuge meeskonnatöö tugevdamiseks.

Lapse mitmekülgse arendamise ja turvalise keskkonna tagamiseks peetakse lasteaia Kalli-kalli töös eriti oluliseks **personali meeskonnatööd ja suhtlemist lastevanematega**. Õpetajad moodustavad meeskonna, kus igaühe arvamust, ideed ja ettepanekutega arvestatakse. Meie lasteaias on õpetaja assistentidel tavapärasest suurem roll rühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldamises võrreldes õpetaja abide rolliga. Personal osaleb kovisioonides ja meeskonna vestlustes igakuiselt. Samuti toimetavad majas töötajatest moodustatud toimkonnad erinevate vastutusvaldkondadega, mis soodustab omavahelise koostöö suurenemist. Töötajad on kaasatud lasteaia töö kavandamisse, arendamisesse ja ühisürituste korraldamisel. Toimuvad iganädalased koosolekud ja õpitoad.

Lapsevanem saab rühma õpetajalt põhjalikku tagasisidet oma lapse kohta. Õppeaasta alguses tehakse perevestlusi ning koostöövestlusi, tutvudes peredega. Õppeaasta lõpus tehakse lapsevanematega arenguvestlused, et anda lapsevanemale tagasisidet lapse arengu kohta möödunud õppeaastal. Lasteaia eesmärk on luua lastevanematele kindlustunne, et nende laps on hästi hoitud, ta tunneb end lasteaias hästi ning talle on loodud kõik võimalused mitmekülgseks arenguks. Lasteaed peab oluliseks võimaldada lapsevanematel olla kursis laste tegemistega ja kaasata neid igapäevategevustesse.

Ka õppe- ja kasvatustegevustes rakendame õpiviise, mis võimaldavad õppijal olla kaasatud õppetegevuste planeerimisse ja oma õpitee kujundamisse. Sellepärast oleme valinud kaheks peamiseks õppemeetodiks projektõppe ja Montessori pedagoogika. Väärtustame last austava kõneviisi kasutamist. Oleme avatud erinevatele kultuuridele ja oleme oma rühmades loonud võimaluse omandada nii eesti kui ka inglise keelt.

3. Kalli-kalli lasteaia missioon

Kalli-kalli lasteaed on alusharidust pakkuv, lapsest lähtuv, mitmekultuuriline, innovaatiline, kaasaegse õpikeskkonnaga lasteaed, kuhu iga laps tahab tulla ja kõigil on hea olla.

4. Eralasteaed Kalli-kalli visioon

Laps tunneb end lasteaia hästi, tal on head suhted õpetajate ja rühmakaaslastega ning ta on aktiivne osaleja õppeprotsessis. Lapsi kaasatakse tegevuste kavandamisesse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

5. Väärtused

Lapsest lähtumine

Lasteaia keskkonna ja õppetegevuste kujundamisel peame oluliseks laste vajaduste ja arenguga arvestamist. Lastele antakse aega, neid toetatakse individuaalselt. Lastele on loodud võimalus avaldada arvamust, soove ning neid võetakse kuulda. Õpetajad tunnevad huvi lapse mõtete, küsimuste ja ideede vastu. Täiskasvanu lähtub otsuste tegemisel eelkõige lastest, nende vajadustest, et tagada last väärtustav, usalduslik õhkkond ning koostöine ja heatahtlik rühma õhkkond. Lastele pakutakse valikuvõimalusi. Meie jaoks on laps meie töös kõige olulisemal kohal. Igale lapsele lähenetakse meie lasteaia individuaalselt, arvestades lapse võimeid, arengut, loomupäraseid andeid, huve ja erivajadusi. Meie lasteaia õppetegevused on lapsest lähtuvad ehk kasutame projektõppe meetodikat ja Montessori pedagoogikat. Kesksel kohal on lapse arvamuse kuulamine ja sellega arvestamine. Peame oluliseks kasutada ära lapse loomulikku uudishimu ja õppimisvõimet ning luua läbi huvitavate õppetegevuste eeldused ennastjuhtiva õppija kujunemiseks. Projektõppe rühmades püüame vältida valmislahenduste pakkumist, selle asemel innustame ise mõtlema ja valikuid tegema. Õppimine toimub läbi ise tegemise ja kogemuste ehk laps on õppetegevustes aktiivne osaleja ning kaasatud kogu õppetegevuste protsessi. Tagatud on laste omavaheline koostöisus ning võimalus avastada, uurida, analüüsida, teha oletusi ning järeldusi. Lapsega suhtlemisel laskume tema tasandile, kuulame alati ära ka tema arvamuse ja arvestame sellega. Õppimine ei tohi olla laste jaoks liiga raske ega liiga kerge, see peab vastama lapse tasemele. Õppimise protsess peab olema lapsele huvitav ning tuginema lapse eelnevatele teadmistele ja kogemustele. Esmane on alati laps!

Koostöö

Lisaks laste suunamisele omavahelisele koostöisusele, peame väga oluliseks koostööd kollektiivis ning ka lastevanematega, et luua lasteaed, kus on kõigil hea ja turvaline olla. Heaks meeskonnatöökaks ja koostöö arenguks toimuvad iganädalased personali koosolekud ja õpetajate praktikate jagamise töötoad. Meie töötajad võtavad aega, et panustada meeskonnatöösse, tulevad kohale, mõtlevad kaasa ja tunnustavad, märkavad. Töötajad pakuvad ideid, olles avatud, küsivad ning abistavad üksteist. Meie töötajad reflekteerivad, et hoida koostöist õhkkonda. Lapsevanematega tehakse tutvumisvestlusi ja arenguvestlusi ning antakse igapäevaselt tagasiside lapse toimetuste ja saavutuste kohta lasteaias. Lasteaiaga liitudes kohtub õpetaja perega ja viib läbi tutvumisvestluse. Arenguvestlused toimuvad õppeaasta lõpus, mil õpetaja annab perele tagasisidet lapse arengu kohta. Lisaks saab lapsevanem tagasisidet igapäevaste vestluste käigus ning kord aastas läbi arengukirjelduste koostamise. Meie majas saadetakse lapsevanematele lisaks igapäeva kirjeldustele nädalat kokkuvõttev tagasiside läbi reedese e-kirja, kus kajastuvad ka järgmise nädala plaanid. Lapsevanematele luuakse võimalus omalt poolt pakkuda ideid ja vahendeid õppetegevuste ja igapäevase lasteaiaelu paremaks muutmiseks. Suhtlus lapsevanematega toimub peamiselt Eliisi infosüsteemi kaudu, millele on kõigil lastevanematel ligipääs. Suuname ka lapsi pidevalt koostööd tegema, teeme õppetegevusi väikestes koostöistes gruppides. Läbi parima koostöö luuakse õpikeskkond, kus lastel on huvitav ning õppimine on meeldiv.

Avatus

Väärtustame oma kollektiivis avatust. Lasteaia kollektiiv on avatud suhtlemisel, sõbralik, toetav ning meie juures jääb alati tunne nagu kõik on oodatud! Oleme üksteist toetavad, julgeme suhelda, arvamust avaldada, arutleda ja küsimusi esitada. Väärtustame paindlikku ja loovat suhtumist uutesse ideedesse ja muutustesse ning parima kogemuse jagamist. Peame oluliseks positiivse õhkkonna loomist suhtlemisel. Oleme kastist välja mõtlejad, avatud

mõtteviisiga, sest avatusel on suur roll koostöös. Me tunneme huvi ja tahame panustada ja avastada koos uusi olukordi. Püüame kaasata otsustusprotsessidesse kõiki osapooli, olla paindlikud ning tagada usalduse ja info hea kättesaadavus ning positiivne suhtumine muutustesse. Oleme loonud õpetajatele võimaluse oma arengu toetamiseks ning väärtustame õppimist ja enesearengu toetamist. Proovime olla innovaatilised nii õppetöö kui igapäevaelu korraldamisel ehk meie inimesed võtavad hõlpsasti omaks uusi ideid ja lahendusi, olles avatud nende kujundamisel ning ümber mõtestamisel. Meie maja on rahvusvaheline ning oleme alati avatud suhtumisega erinevustesse, väärtustame erinevaid kultuure ja traditsioone. Meie ruumid on alati avatud lapsevanematele ja erinevatele koostööpartneritele.

Hoolivus ja sõbralikkus

Me hoolime oma tööst, oma töökeskkonnast ning iseendast, et saaksime olla positiivselt meelestatud. Oleme üksteisega arvestavad! Seega arvestame lastega, õpetajatega, vanematega, kolleegidega. Me kuulame, küsime, tunneme huvi, märkame, toetame ega jäta kedagi üksi! Märkame, toetame, abistame. Hoolivuse all mõtestame, et oleme valmis panustama oma aega ning abistada, pakkudes igakülgset tuge ja abi. Hoolime kõikidest lastest ning vanematest, arvestades eripäradega, hoolides ka erinevustest. Hoolime headest suhetest, avatud meelest ning koostööst meeskonnas.

Sõbralikkuse all peame oluliseks igal tasandil viisakalt ja sõbralikku suhtlust. Sõbralikult hoiame head tuju üleval, tervitame kõiki naeratus näol. Lapsega suheldes laskume lapse tasandile. Oleme lahked, viisakad, avatud, kuulame. Sõbralikkus aitab meil olla ühtehoidvad, üksteist mõista, aidata ning mõista.

Austus ja rahvusvahelisus

Austame iseennast, end ümbritsevat keskkonda, töökaaslasi, lapsi ning peresid. Austame erinevaid tundeid, arvamusi ning kogemusi ning oleme üksteise suhtes lugupidavad. Loomes läbi austuse, avatuse ja koostöö ühtekuuluvustunnet.

6. Põhieesmärk õppekava perioodil õppe-ja kasvatustegevuses

Õpetamine ja õppimine toimub lapsest lähtuvalt, kasutades projektõppe metoodikat või Montessori pedagoogikat. Õppe-ja kasvatustöö läbiviimisel ning keskkonna loomisel on arvestatud laste erinevate vanuseastmetega, huvide, teadmiste, arengu ja kultuuriga. Lapsed on aktiivsed õppeprotsessis osalejad ja õppimine on vastastikune aktiivne protsess laste, täiskasvanute, eakaaslaste ja õpikeskkonna vahel. Laps tunneb end lasteaias hästi, tal on head suhted õpetajate ja rühmakaaslastega ning ta on aktiivne osaleja õppeprotsessis.

II Õppekava üldosa

Kalli-kalli lasteaia õppekava aluseks on Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008. a määrusega nr 87 kinnitatud „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava”.

Lasteaia õppekava on aluseks rühma aasta tegevuskava koostamisel, õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel, laste arengu jälgimisel ja hindamisel ning koostöös lapsevanematega ja nende nõustamisel õppe- ja kasvatusküsimustes.

Lasteaias toimub õppimine mänguliste tegevuste kaudu lähtuvalt õppe- ja kasvatusvaldkondade eesmärkidest ja sisust ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Lasteaias kasutatakse keelekümblusmeetodit, Montessori pedagoogikat ja projektõppe meetodit ning nendest tulenevaid põhimõtteid rühmiti erinevalt.

1. Pedagoogiliste suundade kirjeldus

Projektõpe on aktiivõppe meetod, kus õpetaja disainib õpiprojekti, mille käigus õpilased omandavad õppekavaga seotud teadmised ja oskused. Projektõpe kuulub konstruktivistliku õpikäsitluse alla. Projektõppe käigus otsitakse vastust väljakutsuvale elulisele probleemile ning demonstreeritakse seda läbi mõjusa

lõpp-produkti. Õppijad keskenduvad kindla probleemi lahendamisele, luues ise originaalseid lahendusi ja tulemusi. Õppija on õppeprotsessis aktiivselt kaasatud ning täiskasvanud on suunajad ja kaasõppijate rollis.

Montessori pedagoogika on kasvatus- ja õpetusmeetod, mis käsitleb haridust eluks vajalike oskuste kogumina ning põhineb lapse loomulikult arengul ja teadmisanul. Oluline osa on ka sotsiaalsete oskuste omandamisel. Montessori pedagoogika tähtsaim omadus on sügav austus lapse ja lapsepõlve vastu. Kõik tegevused on lapsest lähtuvad ja nende eesmärgiks on iseseisvumise toetamine ja arendamine. See ei tähenda, et laps võib teha kõike, mida soovib, vaid et kasvukeskkond vastab lapse arengu vajadustele ja lapsel on selle raames vabadus tegutseda iseseisvalt.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng koostöös lapse perega ning läbi lapsest lähtuva hariduse pakkumise, mitmekultuurilistes, erinevate pedagoogikatega ning vanuseastmetega rühmades. **Tahame olla innovaatilised, kaasaegse õpikeskkonna loojad, kus kõigil on hea olla, õppida ja areneda.**

Põhieesmärk arengukava perioodil: Õpetamine ja õppimine toimub lapsest lähtuvalt, kasutades projektõppe metoodikat või Montessori pedagoogikat. Õppe-ja kasvatustöö läbiviimisel ning keskkonna loomisel on arvestatud laste erinevate vanuseastmetega, huvide, teadmiste, arengu ja kultuuriga. Lapsed on aktiivsed õppeprotsessis osalejad ja õppimine on vastastikune aktiivne protsess laste, täiskasvanute, eakaaslaste ja õpikeskkonna vahel. Laps tunneb end lasteaia hästi, tal on head suhted õpetajate ja rühmakaaslastega ning ta on aktiivne osaleja õppeprotsessis.

Lasteaia õppekava eesmärgid on lapsekesksed.

Üldeesmärgid on:

- Lapsel on kujunenud terviklik ja positiivne minapilt.
- Lapsel on arenenud ümbritseva keskkonna mõistmine.
- Lapsel on kujunenud esmased mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused ning eetiline käitumine ja algatusvõime.
- Laps on kehaliselt aktiivne ja tal on kujunenud arusaam tervise hoidmise tähtsusest.

Kalli-kalli lasteaias on loodud laste arengut igakülgset toetav ja turvaline keskkond. Keskkond on loodud mõeldes laste igakülgele arengule ning selle toetamisele, kõik neile vajalik on nende käe ja silma kõrgusel nt. hobiköök, avatud madalad riulid, kohandatud garderoobisüsteemid, laste kunstitööde väljapanekud. Laste jaoks on loodud võimalusterohke keskkond, milles on rohkesti erinevaid materjale ja tegevusvõimalusi vastavalt laste arengutasemele ja huvidele.

Lasteaia tegevused on kavandatud nii, et lapsele jääks võimalikult palju võimalusi ise valikuid teha, mis suurendab lapse enesekindlust ja otsustusvõimet. Lapsele antakse pidevalt tagasisidet, et soodustada eduelamuste teket. Lapsed saavad lähtuvalt oma huvidest kujundada õpitee suunda, nad on kaasatud õppetegevuste planeerimisel ja kujundamisel.

Lasteaia õppekava elluviimisel kasutatakse ära laste loomulikku huvi ümbritseva elu vastu ja soovi uusi teadmisi ning kogemusi hankida. Õppekava on üles ehitatud nii, et see sisaldaks tasakaalustatult nii õppetööd kui ka iseseisvat tegevust. Õppimine toimub peamiselt läbi mängulise tegevuse.

Lasteaed lähtub tervist edendava lasteaia põhimõtetest. Laste tervise tugevdamisel luuakse alus elukestvaks tervislikuks toitumiseks ja liikumiseks. Koostöös laste, lasteaia personali ja vanemate vahel kujundatakse tervislikud harjumused ja oskused teha iga päev õigeid valikuid.

Juhtiv roll laste võimete arendamisel on õpetajatel. Seepärast on Kalli-kalli lasteaia personal hoolikalt valitud ja lasteaia igapäevatöö kõrge kvaliteet saavutatakse süsteemse tagasiside ja parendusega, mille eest vastutab lasteaia juhtkond.

Üldesmärkidest lähtudes on konkreetsed (möödetavad, realistlikud ja ajastatud) eesmärgid kirjeldatud rühmade õppeaasta tegevuskavades.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Kalli-kalli lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse loovuse toetamine;
- mängu kaudu õppimine;
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- Eesti kultuuritraditsioonide ja rahvuste väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Õpetaja ülesanne on jälgida iga lapse individuaalset arengut, tema kehalisi ja vaimseid võimeid, arvestades lapse arenguetappi, andeid ja huvisid. Vastavalt sellele valmistab õpetaja ette tegevused, milles iga laps tunneb end eduka ja võimekana. Andekamad selgitatakse välja ja pakutakse neile keerulisemaid tegevusi.

Kalli-kalli lasteaed peab õppe- ja kasvatustöös oluliseks laste loovuse arendamist läbi kunstilise tegevuse.

Õppetegevus toimub suures osas mängu kaudu. Seepärast kajastatakse mängu rühma tegevuskavades olulise tegevusena õppimise kõrval.

Lapsed saavad projektöppele omaselt valida rühmas demokraatlikul teel teema, mille kaudu või mille abil hakatakse õppima erinevaid oskusi ja teadmisi. Lasteaed valmistab lapsi ette elama demokraatlikus ühiskonnas, näidates eeskuju läbi lasteaias valitsevate sõbralike ja demokraatlike inimsuhete. Lastel peab olema õigus ise valida ja otsustada ning kohustus oma tegevuse tagajärgede eest vastutada.

Lasteaia töö planeerimisel arvestatakse laste sotsiaalset arengut. Näiteks rühmades, kus lapsed on lasteaias esimest aastat, toetatakse laste kohanemist ja tehakse tihedat koostööd lapsevanematega.

Lapsevanemad ja lasteaia personal teevad koostööd ja neil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu ja õppimise toetamisel. Õpetajad suhtlevad aktiivselt lapsevanematega ja annavad neile pidevalt tagasisidet nende lapse arengu ja vajadusel probleemide kohta. Lasteaia tegevuse planeerimisel arvestatakse lastevanemate arvamustega. Näiteks saavad lapsevanemad oma lapse unevajaduse osas kaasa rääkida ning ühiselt rühma töötajatega võtta vastu otsuse, kas laps vajab und. Lasteaias pakutakse aiarühmades käivatele lastele rahulikku enda keha maandamiseks vajalikku aega, loetakse ja kuulatakse raamatuid, kuid seda ei pea tegema tingimata pimedas toas asuvas voodis. Peale puhkehetke saavad osad lapsed suunduda vaikseid tegevusi tegema ning omaette mängima, meisterdama, joonistama jms.

Kalli-kalli lasteaia oluliste põhimõtete nagu koostöö, lapsest lähtumine, sõbralikkus, hoolivus, kõrval peame oluliseks ka rahvusvahelisusega arvestamist. Kedagi ei tõrjuta tema soo, rahvuse, arengulise eripära või muu erisuse tõttu.

Rühmas, kus on teise kultuuritaustaga ja muust keelekeskkonnast pärit lapsi, luuakse neile rühmas keskkond, mille puhul on arvestatud nende individuaalsust. Kahes rühmas kasutatakse keelekümbelus metoodikat. Pered, kes on erineva kultuuritaustaga, võivad tutvustada teistele lastele oma kodukultuuri. See suurendab muust kultuuri keskkonnast pärit laste enesehinnangut ja julgust.

Lasteaias Kalli-kalli on loodud lapse arengut igakülgset soodustav keskkond. Laste ja personali suhted on head ja loodud on positiivne õhkkond, mis tagab lapsele lasteaias viibimise ajal koduse ja turvalise tunde. Õpetajad tagavad lastele eduelamusi, mis annavad lastele enesekindluse ja panevad aluse edasiseks õpimotivatsiooniks. Samas on loodud kindlad reeglid, mis aitavad lastel õppida, et üksteisega arvestamine on ühiskonnaelu tähtis osa.

Teadmiste ja oskuste kujundamisel kasutatakse lõimimise metoodikat, mille puhul teadmisi ja oskusi erinevate valdkondadega seostades kinnistuvad nii teemakohased kui valdkondlikud teadmised. Et lapsel kujuneks terviklik maailmapilt käsitletakse iga teemat erinevate tegevuste: vaatlemise, uurimise, kõnelemise, lugemise, kirjutamise, kuulamine, võrdlemise, kunsti, muusika jne kaudu.

Lapsevanemad ja lasteaia personal teevad koostööd ja neil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu ja õppimise toetamisel. Õpetajad suhtlevad aktiivselt lapsevanematega ja annavad neile pidevalt tagasisidet nende lapse arengu ja vajadusel probleemide kohta. Lasteaia tegevuse planeerimisel arvestatakse lastevanemate arvamustega. Näiteks saavad lapsevanemad oma lapse unevajaduse osas kaasa rääkida ning ühiselt rühma töötajatega võtta vastu otsuse, kas laps vajab und. Lasteaias pakutakse aiarühmades käivatele lastele rahulikku enda keha maandamiseks vajalikku aega, loetakse ja kuulatakse raamatuid, kuid seda ei pea tegema tingimata pimedas toas asuvas voodis. Peale puhkehetke saavad

osad lapsed suunduda vaikkeid tegevusi tegema ning omaette mängima, meisterdama, joonistama jms.

Lasteaia tegevuskavade temaatikas lähtutakse Eesti kultuuri ja traditsioonide tutvustamisest. See hõlmab nii rahvamuusika tutvustamist muusikatundides kui ka erinevate rahvakalendri tähtpäevade tähistamist ja läbiviidavate tegevuste seostamine nendega.

4. Õpikäsitus

- Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlamise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu ja harjutamise kaudu.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervist.
- Pedagoogid on lapse arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad. Laps on õppe- ja kasvatustöös aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuse kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

Lasteaia Kalli-kalli õppetöö ülesehitus on lapsekeskne ning me ei kasuta pedagoogi keskset tunni laadis õppetegevust. Meetodiks on valdavalt teemakohased mängud.

Personali ja lastevanemate poolt loodud vaimne keskkond toetab kõigi osapoolte koostööd ja laste arengut ning tervist.

Mängu- ja õppevahendid on lastele kättesaadavad ja eakohased. Õppesisu valikul lähtutakse põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Õpetust ei pakuta mitte tähenduseta tegevusjuppina, vaid uued teadmised seostatakse lapse jaoks oluliste ja huvitavate teemadega. Ühte teemat käsitletakse eri aspektidest ja eri valdkondade kaudu.

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Lasteaiaaegne laps õpib just eelkõige ise tehes ja järele proovides. Õpetaja on suunaja ja õpikeskkonna looja. Õpetaja toetab ja aitab last, kuid ei lahenda probleeme tema eest. Oluline on võimaldada lapsel ise õppida.

Lastele ei pakuta valmis teadmisi, vaid innustatakse ja toetatakse laste teadmiste ja oskuste omandamist läbi mänguliste tegevuste.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

Eelpool kirjeldatud õpikäsitlusest lähtudes kasutatakse lasteaias Kalli-kalli järgmisi õppemeetodeid:

- projektõpe

- Montessori pedagoogika
- Keelekümbelus metoodika
- ühe teema kasutamine erinevate oskuste ja teadmiste arendamiseks
- sujuv üleminek ühelt teemalt teisele
- lapsekeskne mitte õpetajakeskne õpetus
- teemakohased mängud
- rühmategevused
- individuaalsed tegevused

Peamised rakendatavad õppetegevused on:

- vaatlus ja uurimine;
- vestlus ja suhtlemine;
- jutustamine pildimaterjali ja raamatuillustratsioonide põhjal;
- küsimuste esitamine ja neile vastamine;
- jutu jätkamine, loovjutustamine;
- ettelugemine;
- joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine;
- laulmine, muusika kuulamine, mäng pillidel;
- rütmimängud ja -harjutused;
- õppekäigud ja matkad;
- teatri- ja kontserdikülastused;
- katsed ja uurimused;
- mäng: õppemäng, loovmäng, sotsiaalne situatsioonimäng, rollimäng, lauamäng
- võrdlemine ja arvutamine
- liikumismängud.

Rühmaruumides on olemas järgmised arengut soodustavad teemakeskused:

- Kunstikeskus
- Raamatute pesa
- Lauamängude keskus

- Loogika-ja matemaatiliste tegevuste arendamise keskus
- Ehitusmängude keskus

Lisaks olemasolevatele keskustele seab õpetaja vastavalt vajadusele, soovidele üles keskuseid, mille sisu on vahelduv nt. liiva- ja veekeskus, kokanduskeskus, teaduskeskus, puutöökeskus jne.

Tegevuskeskused on loogiliselt eraldatud ning õppe- ning mänguvahendid on lastele kättesaadavad ning paigutatud laste silmade kõrgusele. Tegevuspiirkondadesse on olenevalt laste vanusest planeeritud vähemalt 2-4 valiktegevust päevas, mis sisaldavad erineva raskusastmega ülesandeid. Kavandatud tegevusi viiakse enamasti läbi valdkondi lõimides.

Õuealal on loodud järgmised tegevuskeskused:

- liivakastid
- kiiged
- liiklusala
- ronimistegevused ja-harjutused
- mängumajad
- paviljonid

III ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

1. Õppeaasta

Lasteaed Kalli-kalli õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Aktiivne õppetegevus toimub 1. septembrist 31. maini. Suvekuud - juuni, juuli ja august on omandatud teadmiste ja oskuste kordamiseks ning toimub

mänguline tegevus õues. Suvisel perioodil korraldavad töötajad lastele õues töötubasid, igapäevaseid kavandatud õppetegevusi, muusika-ja liikumistunde suvel ei toimu. Suvel pannakse vastavalt laste arvule omavahel kokku erinevate rühmade lapsed. Kuna koolivaheaegadel on osa lapsi perega puhkamas, siis on nendel nädalatel lasteaia mängudenädal. Mängude nädalad kattuvad riiklikult kehtestatud koolivaheaegadega.

Lasteaed on avatud igal tööpäeval 08.00 – 18.00. Vahemikus 8.00-8.30 toimub hommikune valverühm. Õhtune valverühm on 17.30-18.00 perioodil ühes rühmas.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus rühmas

Kalli-kalli lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korralduse aluseks on lasteaia õppekava, mis on vastavuses koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel arvestatakse konkreetse rühma laste eripära: vanust, keelelist ja kultuurilist tausta, võimeid, sugu, terviseseisundit jms. Igas aiarühmas töötab üks õpetaja ja kaks õpetaja assistenti. Hoiurühmades töötab kaks hoiurühma õpetajat.

1) Lasteaia õppeaasta tegevuskava

Pedagoogiline nõukogu koostab iga aasta augustis lasteaia järgmise õppeaasta eesmärgid ja teemaderingi ja sellest lähtuvalt paneb kokku lasteaia aasta tegevuskava. Lasteaia aasta tegevuskava sisaldab ürituste plaani, mille koostamisel lähtutakse lasteaia õppeaasta temaatikast, traditsioonilistest üritustest ja rahvuslikest tähtpäevadest. Lasteaia aasta tegevuskava sisaldab ka lasteaia muusika- ja liikumistegevuste ajalisi plaani ning lasteetenduste külastust.

2) Rühmade aasta tegevuskavad

Lähtuvalt lasteaia aasta tegevuskavast koostavad õpetajad oma rühma aasta tegevuskava. Õppeaasta algul pühendatakse paar nädalat sellele, et selgitada välja laste erinevad arengutasemed, eripärad ja huvid. Eelkõige on see oluline uute lasteaeda tulnud laste puhul. Rühmast eristuvad andekamad lapsed, kellele tuleb pakkuda nende arengu tempole vastavaid tegevusi. Lähtudes esimese paari nädala jooksul tehtud tähelepanekutest koostavad õpetajad aasta tegevuskavad.

Rühma tegevuskava koostamisel jälgitakse, et planeeritavad õppe- ja kasvatustegevused oleksid tasakaalus ning et lapse jaoks vahelduksid aktiivsemad ja rahulikumad tegevused ning õpetaja suunatud tegevused ja mäng.

Vanemate rühmade lapsi kaasatakse ka võimalikul määral kavade koostamisse. Lastelt küsitakse arvamust mängude ja õpitu kohta ning uuritakse, mida nad tahavad teada ja osata.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Rühma õppeaasta tegevuskava koosneb järgmistest osadest:

- Rühma iseloomustus ja laste nimekiri;
- Rühma õppeaasta eesmärgid;
- Rühma töökavad: päevakava, õppe- ja kasvatustegevuste kava, nädalate temaatika;
- Rühma üritused ja õppekäigud;
- Erivajadustega laste arengu toetamine;
- Laste arengu hindamise põhimõtted ja korraldus;
- Koostöö lapsevanemaga.

Rühma aasta tegevuskava kooskõlastatakse lasteaia õppejuhiga.

Iga rühma õpetaja peab rühma kohta õppe- ja kasvatustegevuse e-päevikut. Päevik sisaldab laste üldandmeid, andmeid lapse tervise ja kõne arengu kohta, rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning põhimõtteid. Õpetaja teeb iga päev päevikusse sissekande läbiviidud õppetegevuste kohta. Lisaks tehakse päevikus kokkuvõtte ka muudest nädala jooksul toimunud sündmustest (koostöö lapsevanematega, organiseeritud lisategevused ja –üritused jne) ning esitatakse omapoolsed tähelepanekud ja hinnangud toimunule. Kõigi rühmade lapsevanemad saavad nädala kirja nädala viimasel tööpäeval, kus räägitakse toimunud sündmustest ning tehakse sissejuhatus järgmisesse nädalasse. Projektõppe rühmad koostavad peale iga projekti lõppu kokkuvõtva ettekande, postri või esitluse, mida tutvustatakse pedagoogilisel seminaril teistele õpetajatele ning saadetakse ka lapsevanematele.

3) Rühmade nädala tegevuskavad

Nädalakava koostamine meie majas ei ole esmatähtis. Lähtutakse projektõppe metoodikast, kus õppe-ja kasvatustöö planeerimine ning eesmärkide seadmine käib koostöös lastega. Õpetaja ette seatud eesmärgid ei pruugi alati olla lastega samad, mistõttu eesmärkide seadmist tehakse vastavalt projekti tempole ja eesmärgid analüüsitakse tagantjärele. Õpetaja võtab vastutuse, et läbi projekti saab lõimitud erinevad õppevaldkonnad ning üldoskuste areng. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi. Samuti on kava üleval rühma teadete tahvil.

Konkreetsete õppetegevuste algused on ajaliselt ära määratud muusika- ja liikumistegevustel ning lasteaia ühisüritustel. Teisi õppetegevusi võib õpetaja alustada vastavalt oma rühma vajadustele, muutes ka tegevuste järjekorda ning kulgu. Iga päev peab toimuma lastele erinevaid käelisi- ning grupitegevusi.

Tegevusi planeeritakse nii, et lapsel oleks võimalus teha valikuid. See õpetab last iseseisvalt tegutsema, oma tegevust korrigeerima ja tegevuse tulemuste eest vastutama.

4) Päevakava

Kalli-kalli lasteaia rühmade päevakavad koostatakse vastavalt lasteaia üldisele päevakavale, mida kohandatakse vastavalt erinevatele vanuserühmadele.

Lasteaia üldine päevakava

Kellaaeg	Tegevus
08.00-08.30	Valverühm
08.30 -09.00	Lapsed saavad lasteaeda. Suhtlemine ja info vahetamine lapsevanematega Vabategevus ja mäng
08.30-09.50	Homnikusöök neljas erinevas vahetuses
09.00-11.00	Homnikuring Õppetegevus ja arendavad mängud
11.00-12.30	Õuetegevused ja -mängud
12.35-13.20	Lõunasöök erinevates vahetustes
13.30-15.00	Aeg vaikseteks tegevusteks, puhkeaeg, huviringide aeg, uneaeg
15.00-15.30	Ärkamine, riietumine
15.00-16.05	Õhtuode erinevates vahetustes
16.00-18.30	Vaba mäng toas või õues. Huviringid. Suhtlemine ja info vahetamine lapsevanematega

Õppekäigud toimuvad pärast hommikusööki. Õppekäik toimub õppetöö ajal soovituslikult ajavahemikus 9.30 – 12.30. Õppekäigu ajaline kestvus sõltub laste vanusest ja sihtkohast.

Muusikatund toimub kord nädalas. Tunnid toimuvad lasteaia saalis.
Liikumistegevus toimub kaks korda nädalas õuetegevusena või saalis.
Liikumistegevusi viivad läbi rühma töötajad vastava kokkuleppe alusel.

IV LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU

1. Üldoskused

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused
- 2) tunnetus- ja õpioskused
- 3) sotsiaalsed oskused
- 4) enesekohased oskused

1) Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

1.1 Eeldatavad mänguoskused vanuseti

2-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- suudab jälgida täiskasvanu mängu ja matkida seda
- laps tunneb huvi mängu vastu ning rõõmu mängimisest

Sisu:

- õppe-ja liikumismängude tutvustamine;
- loovmängude kasutamine;
- fantaasia-, matkimis- ja ehitusmängude kasutamine;
- mängukaaslaste suhtes sõbralikkuse õpetamine;
- mänguasjadesse hoidva suhtumise kujundamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- mängib koos täiskasvanuga matkimismänge;
- teab ja oskab mängida lihtsamaid õppe- ja liikumismänge;
- mängib või tegutseb eakaaslasega kõrvuti;
- õpib mängima ja tegutsema omaette, lepib täiskasvanu eemaldumisega;
- nõustub lühiajaliselt vahetama mänguasju;
- osaleb lihtsamates igapäeva tegevustes;
- mängib omal algatusel iseseisvalt 5 minutit.

3-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab koos kaaslastega mängida;
- tuleb toime mänguks vajalike vahendite leidmisega;
- suudab matkida mängus täiskasvanut;
- suudab keskenduda huvitavale mängule.

Sisu:

- erimänguliikide tutvustamine;
- fantaasia-, loov- ja lavastusmängude kasutamine;
- erinevate lauamängude kasutamine;
- loovmängudes kaaslaste soovide ja vajadustega arvestama õpetamine;

- mängureeglite tutvustamine;
- peale mängu mänguasjade korrastamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- oskab arvestada mängus kaaslastega, viib mängu lõpule, koristab enda järelt mänguasju;
- võrdleb oma toiminguid mängus täiskasvanute omadega tegelikkuses;
- mängib koos täiskasvanuga lihtsamaid lauamänge;
- mängib sageli 2-3 lapsega;
- mängib omal algatusel iseseisvalt kuni 15 min;
- suudab keskenduda tegevusele lühikeseks ajaks, tähelepanu ei ole veel püsiv;
- kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi rollimängudes;
- järgib lihtsamaid reegleid;
- kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivselt kui ka lihtsas rollimängus.

4-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab mängus kasutada oma kogemusi;
- oskab mängus erinevaid mänguasju ja –vahendeid kasutada;
- oskab matkida enimkasutatavaid täiskasvanu tegevusi;
- suudab mängus olla sõbralik ja viisakas;
- saab aru lihtsamatest mängureeglitest.

Sisu:

- iseseisva mänguvaliku toetamine;
- kaudne mängu juhendamine, tagades lapse iseseisvuse mängus;
- erinevate mänguasjade, - vahendite kasutamine;
- mängus heatahtlike suhete kujundamine (mänguasjade jagamine sõbraga);

- ümbritsevate esemete ja materjalide asendumänguasjadena kasutamine;
- mängureeglite õpetamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- näitab üles iseseisvust mängude valikul;
- leiab omale mängukaaslase;
- mängib sageli koos 2-3 lapsega;
- saadab oma mängu kõnega;
- soovib mängida erinevate mänguasjade ja –vahenditega;
- täidab ja peab meeles lihtsamaid mängureegleid;
- kasutab omandatud oskusi iseseisvates mängudes;
- otsib asendumänguasju ümbritsevate esemete ja materjalide hulgast;
- mängib kaaslastega, vahetab, loovutab ja küsib endale vajalikke mänguasju;
- on omandanud rollimängu elementaarsed oskused.

5-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab mängu kaaslasega kooskõlastada;
- oskab mängus täita erinevaid rolle;
- oskab mängus oma teadmisi rakendada;
- oskab leida mängus asendus- ja mõttelisi mänguasju.

Sisu:

- mängukaaslaste soovide ja ettepanekutega arvestamine;
- püsivust nõudvate mängude mängimine;
- asendumänguasjade kasutamisel laste loovuse arendamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- oskab täita üldkehtivaid käitumisnorme mängudes;
- kasutab teiste lastega suhtlemisel viisakussõnu;

- arvestab mängureegleid ühistes mängudes ja järgib neid;
- oskab mängida reeglite järgi;
- viib alustatud mängu lõpuni;
- suudab sujuvalt liituda teiste alustatud mänguga;
- kasutab mängus rollisuhtlust;
- oskab mängus konflikte lahendada;
- arendab ise edasi mängude sisu, kasutades igapäevaelus saadud teadmisi ja kogemusi;
- oskab kasutada saadud teadmisi iseseisvates mängudes.

6-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- teab ja järgib mängureegleid;
- oskab mängus loovalt erinevaid dekoratsioone kasutada;
- oskab kasutada mängus fantaasiat;
- oskab iseseisvalt mängida.

Sisu:

- nii teiste kui oma mängudele hinnangu andmise õpetamine;
- mängu ilmestamiseks asendusvahendite kasutamine;
- mänguvahendite valmistama õpetamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- oskab anda hinnangut nii teiste kui oma mängudele;
- tunneb rõõmu mängust ning on suuteline mängule keskenduma;
- osaleb ühismängudes, mis nõuavad otsustamist;
- väljendab oma arvamust ning seisukohti ning oskab neid põhjendada;
- oskab mängida reeglite järgi;
- osaleb äraarvamismängudes;
- viib alustatud mängu lõpuni;
- oskab kasutada saadud oskusi iseseisvates mängudes;
- omab ühise tegutsemise oskust;

- valmistab vajadusel ise mänguvahendeid;
- oskab mängides olla heatahtlik ja teisi arvestav;
- tuleb toime mängureeglite selgitamisega;
- rakendab mängus loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
- mängib omavalmistatud mänguasjadega, laiendab oma mängu.

7-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab selgitada kaaslastele mängureegleid;
- suudab rollide jaotamisel kokkuleppele jõuda;
- oskab mängus kaotades oma emotsioone valitseda;
- oskab kasutada mängus mitmesuguseid materjale;
- oskab mängudes oma teadmisi ja oskusi kasutada;
- oskab olla mängudes heatahtlik ja arvestav;
- oskab ehitamises skeeme kasutada;
- oskab mängudes täita juhtrolle;
- teab ja järgib reegleid.

Sisu:

- rollimängude mängimine;
- juhendamise ja skeemide järgi ehitamine;
- skeemide koostamine;
- mängureeglite õpetamine;

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;

- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- tegutseb sihipäraselt, analüüsivalt ja keskendunult;
- algatab mängu;
- lavastusmängus väljendab tegelaste emotsionaalseid seisundeid;
- oskab mängida võiskondlikku mängu, püüdes oma meeskonnas;
- suudab mängida suuremas grupis;
- suudab kontrollida oma emotsioone ja oskab enamasti arvestada teiste tunnetega.

2) Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eelkoolieas on lapse põhitegevus on mäng. Laps omandab ja kinnitab mängu käigus uut informatsiooni, oskusi, peegeldab tundeid ning soove, õpib suhtlema eakaaslastega, omab sotsiaalseid kogemusi ja käitumisreegleid.

Tunnetus- ja õpioskuste arengu tunnused:

- teabe hankimine ja edastamine;
- tegevuste planeerimine ja reguleerimine;
- kõne kasutamine tunnetustegevuses;
- õppetegevuseks vajalik häälestatus;

- õppetegevuse erinevad aspektid;
- õpitu omandamine ja kinnistamine;
- õpitu kasutamine.

2.1 Eeldatavad tunnetus-ja õpioskused vanuseti

2-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- tuleb toime lihtsas dialoogis osalemisega;
- oskab rääkida sellest, mida ta tajub;
- saab aru vahetust situatsioonist lähtuvast kõnest;
- saab aru ja täidab kaheosalisi korraldusi;
- tunneb ära tuttavaid objekte;
- oskab rühmitada ühe nähtava omaduse või tunnuse järgi.

Sisu:

- erinevate helide kuulamine (loodushelid, helitekitavad esemed);
- looduslike vahenditega (vesi, liiv, lumi jne) mängimine;
- otsimis- ja peitmismängude kasutamine;
- mosaiik, piltmängude ja lihtsamate konstruktorite kasutamine;
- matkimismängude kasutamine tegevustes;
- rühmitamisülesannete lahendamine;
- laulukeste, liisusalmide kasutamine tegevustes;
- lihtsamate katsete tegemine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele;
- suudab lühiajaliselt tegutseda ilma täiskasvanu osaluseta;
- tegutseb teistega kõrvuti, osaleb ühistegevuses;
- kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis;
- loob tegevuse kaudu seoseid kõnega;
- suudab lühiajaliselt kuulata eakohaseid jutukesti;

- räägib lühidalt, mida ta parajasti teeb;
- vaatab pildiraamatut ja nimetab piltidel olevaid esemeid;
- väljendab oma emotsioone tuttavat eset, inimest nähes, heli kuulates;
- rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;
- tunnetab keskkonnamõju, selle seoseid oma tegevuse ja tagajärje vahel;
- lahendab lihtsaid ülesandeid kogemuslik-praktilisel teel;
- matkib täiskasvanu tegevust;
- saab aru lihtsamatest hulgaseostest rühmitamise abil;
- saab aru lihtsamatest põhjus-tagajärg suhetest;
- mõistab lihtsamaid realistlikke jutukehi.

3-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab teha lihtsamaid üldistusi objektide ja tulemuste alusel;
- suudab teha vahet mõistetel täna, homme;
- oskab rühmitada ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- oskab eristada realistlikke ja väljamõeldud sündmusi.

Sisu:

- esemete, nähtuste vaatlemine;
- esemete täitmine ja tühjendamine;
- kuulamisostkust nõudvate mängude mängimine (telefon, helide kuulamine);
- kogemuste põhjal rääkimine;
- mõtlemist arendavate küsimuste kasutamine;
- sorteerimis- ja liigitamismängude mängimine;
- tähelepanu ja meeldejätmismängude kasutamine;
- fantaasiajuttude koostamine;
- reeglitega mängude mängimine;
- katsete koostamine ja läbiviimine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- mõistab pikemaid ajavahemikke, suudab meenutada ja rääkida varem toimunud sündmustest;
- oskab liigitada esemeid nende otstarbekuse alusel (nõud, riided);
- leiab võrdluse alusel esemete ühiseid ja sarnaseid jooni;
- osaleb dialoogis
- omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, ektiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu;
- kasutab info saamiseks keelt
- jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- saab aru ja täidab suuliseid korraldusi;
- oskab näha ette tegude tagajärgi;
- kasutab omandatud teadmisi sarnases situatsioonis;
- saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
- saab aru lihtsamatest mõistetest ja põhjuslikest seostest;
- tajub esemeid ja saab hakkama mälukujutlustega;
- suudab tegutseda nii omaette kui ka koos täiskasvanuga (15 min);
- suudab teha valikuid
- plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga;
- viib koos täiskasvanuga alustatud tegevuse lõpuni;
- kasutab omandatud teadmisi sarnastes situatsioonides ja kontekstis;
- kasutab omandamiseks korduvat kogemust ning mudeli järgi õppimist.

4-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab probleeme lahendada minakeskse kõne abil;
- oskab teabe saamiseks kõnet kasutada;
- mõistab lihtsaid reegleid;
- suudab osaleda ühistevustes;
- suudab keskenduda mitmele tunnusele ja jaotada tähelepanu;

- oskab rühmitada lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi (loomad, söögid);
- oskab kohandada oma jutu erinevatele vestluskaaslastele;
- tuleb toime probleemide/situatsioonide lahendamisega;
- saab aru mõistetest, lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
- oskab kõne abil kujutlusi seostada, üldistab.

Sisu:

- sorteerimis- ja liigitamismängude (tunnuste ja mõistete alusel) kasutamine;
- tähelepanumängude (puuduva detaili leidmine) mängimine;
- kuulamismängude (helide kuulamine ja nende kirjeldamine) kasutamine;
- omadussõnade õpetamine;
- mäluarendamiseks korduvülesannete (kuuldu järgi kordamine) kasutamine;
- erinevates keskkondades sarnasuste leidmine;
- tunnetus- ja kompimismängude mängimine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- oskab oma tegevusi osaliselt planeerida ja organiseerida;
- tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta;
- järgib mängudes ja tegevustes lihtsaid reegleid;
- oskab tegevustes jaotada oma tähelepanu mitmele nähtavale, eristatavale tunnusele (värvus, suurus, kuju);
- plaanib minakeskse kõne abil tegevust ja lahendab probleeme;
- oskab õpitud kogemusi erinevates situatsioonides kasutada;
- hangib tänu keeleoskusele uut teavet;
- osaleb ühistegevustes ning teeb koostööd teiste lastega;
- suudab jaotada tähelepanu teiste kõne ja oma tegevuse vahel;
- keskendub huvitavale tegevusele 20 minutiks;
- saab aru arvumõistest;
- huvitub tähtedest;

- tegutseb vastavalt täiskasvanu juhisele;
- mõtleb õpetajaga situatsioonimängudes kaasa;
- on huvitatud uurimisest ja vaatlemisest.

5-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab vaadelda, märgata detailidel erinevaid tunnuseid ja seoseid;
- oskab eristada ja võrrelda;
- oskab fantaseerida;
- oskab tegevusi ajaliselt järjestada;
- saab aru lihtsate mõistete üldistamisest, oskab neid võrrelda;
- oskab rääkida asjadest, mida ei ole kohal, mis on toimunud minevikus või toimuvad tulevikus.

Sisu:

- tegevustes otsustamise ja valikute tegemise võimaldamine;
- naljade, mõistatuste, metafooride kasutamine;
- situatsioonide lahendamine;
- avastuslik-uurimuslike mängude mängimine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- suudab keskenduda huvipakkuvale tegevusele 25 minutit;
- tegutseb lühiajaliselt iseseisvalt;
- oskab konstrueerida, katsetada ja uurida erinevaid võimalusi kasutades;
- oskab oma teadmisi kõne kaudu väljendada;
- räägib olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus;
- korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib;
- hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- räägib esemetest, mis pole kohal ja fantaseerib;

- kasutab omandatud teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui sarnases kontekstis;
- oskab koondada tähelepanu tehtavale tööle;
- viib koos täiskasvanuga alustatud tegevused lõpuni;
- algatab ise ühistegevusi;
- tal on ettekujutus numbritet, tähtedest ja sümbolitest;
- omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme.
- tunneb huvi asjade ja nähtuste vastu neid vaadeldes ja uurides;
- kasutab oma tegevust planeerides ja korraldades sisekõnet.

6-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- saab aru ajavahelistest suhetest, omadustest, ajalistest, ruumilistest järjestustest;
- oskab selgitada kaaslastele mängureegleid;
- suudab tajuda sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- oskab tegutseda oma kogemuste najal;
- suudab väljendada tegevustes oma loovust.

Sisu:

- situatsioonimängude kasutamine (probleemide, olukordade lahendamine);
- igapäevaste situatsioonide sidumine uute teadmistega;
- reeglitega rollimängude mängimine;
- konstruktorite, looduslaste õppevahendite kasutamine;
- avastuslik-uurimuslike katsete läbiviimine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- planeerib igapäevategevusi, seab eesmäärke;
- suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks;
- järgib ühistegevustes reegleid, suudab neid selgitada;
- viib alustatud tegevuse lõpule;

- suudab vestluses oma järjekorda oodata;
- kasutab tegevusi planeerides sisekõnet;
- järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
- osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes;
- oskab tegutseda sihipäraselt;
- mõistab lihtsamaid seoseid esemete ja nähtuste vahel;
- saab aru asjades suhetest ja omadustest ning ajalis- ruumilisest järjestusest;
- kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust;
- avaldab julgelt oma arvamust;
- mõistab lasteaias olevaid reegleid;

7-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab organiseerida ja planeerida oma igapäevaseid tegevusi ja keskkonda;
- suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet;
- suudab keskenduda korraga mitmele tegevusele või stiimulile;
- oskab uurimisel, katsetamisel ja konstrueerimisel varasemaid kogemusi kasutada;
- saab aru esemete ja sündmuste vahelistest seostest, oskab neid kuuldu ja nähtu põhjal ise luua;
- oskab kasutada suhtlemisel arutlevat dialoogi;
- oskab kasutada oma teadmisi uute ülesannete lahendamisel.

Sisu:

- järjekindluse õpetamine;

- vahetust ümbrusest ja kujuteldavast oluliste detailide nägema õpetamine;
- üksikdetailidest tervikplaani koostamine;
- eelnevate kogemuste sidumine uute teadmistega;
- kuuldu/nähtu põhjal jutustamine;
- fantaasiajutukeste koostamine;
- mõistete omandamiseks ebatavaliste kombinatsioonide ja seoste kasutamine;
- arvmõiste ja hulga õppimine abivahendeid kasutades (kivid, pulgad, nõöbid, esemed).

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- kasutab arutlevat dialoogi;
- mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt– tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks erinevaid strateegiaid;
- seab eesmärgi, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
- suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist;
- toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele;
- keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks;
- seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärgi ning valib tegutsemisstrateegiaid;

- osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid;
- liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
- huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1-2 silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudses kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;
- oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid;

3) Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Sotsiaalsete oskuste arengu tunnused:

- teiste inimeste tajumine;
- enda tajumine- käitumine, enese teadvustamine;
- suhted, sõprussuhted, koostöö, prosotsiaalne käitumine;
- reeglitele allumine ja sotsiaalsete normide omaks võtmine.

3.1 Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti

2-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- saab aru ühekordsest korraldusest;
- oskab palutud esemeid näidata ja nimetada;
- saab aru täiskasvanute suunavast jutust;
- teab lihtsamaid viisakusväljendeid;
- teab, mis on hea, mis halb.

Sisu:

- matkimis- ja jäljendamismängude kasutamine;
- täiskasvanu abistamine lihtsamate asjade toomisel ja viimisel;
- süžee mängude mängimine, milles kajastuvad igapäevategevused ja olukorrad;
- päeval toimunud tegevustest vestlemine;
- reeglite tutvustamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- reageerib vastavalt situatsioonile ja ümbritsevate inimeste käitumisele;
- tajub teise inimese seisukohti;
- osaleb vaheldusrikkas ühistegevuses;
- mängib teiste lastega kõrvuti lihtsamaid igapäevaseid situatioone ja tegevusi kajastavaid mänge;
- kasutab elementaarseid viisakusreegleid;
- käitub täiskasvanu suunavate juhiste järgi;
- mõistab selgelt väljendatud keeldu.

3-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- saab aru teiste tunnetest, oskab lohutada;
- oskab rääkida oma tunnetest;
- oskab teha igapäevastes olukordades valikuid;
- teab sobivaid käitumisviise;
- suudab osaleda ühismängus.

Sisu:

- erinevate käitumisviiside tutvustamine;
- valikute tegemiseks võimaluste pakkumine;
- lihtsamatesse igapäevatoimingutesse kaasamine (mängu- ja õppevahendite koristamine).

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- saab aru, et erinevatel inimestel võivad olla temast erinevad tunded;
- osaleb koos täiskasvanuga ühistegevuses;
- loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
- näitab mängu- ja igapäevatoimingutes oma initsiatiivi;
- algatab vestlust eri partneritega, erinevatel teemadel;
- tegutseb lühikest aega omaette, täiskasvanu osaluseta;
- osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega;
- oskab käituda vastavalt rühma reeglitele;
- väljendab oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning järgib kokkuleppeid;
- tegutseb sihipäraselt;
- kasutab viisakusväljendeid;
- mängib teiste lastega lihtsamaid rollivahetustega igapäevaseid situatsioone ja tegevusi kajastavaid mänge.

4-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- saab ülesannete lahendamiseks iseseisvalt hakkama;
- teab rühmareegleid, oskab nendega arvestada;
- oskab soolisi erinevusi nimetada;
- oskab oma tundeid (rõõm, kurbus) kirjeldada;
- oskab mängukaaslast lohutada.

Sisu:

- reeglitega mängude mängimine;

- situatsioonimängude (mis õpetavad väljendama tundeid) kasutamine

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- oskab verbaalselt soove, tahtmisi ja seisukohti väljendada ning kokkuleppeid saavutada;
- mõistab teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- oskab märgata ja lohutada abivajavat kaaslast;
- oskab omaette tegutseda, täiskasvanu osaluseta;
- oskab käituda vastavalt rühma reeglitele;
- arvestab reegleid mängudes ja tegevustes;
- osaleb lühikest aega ühistegevustes eakaaslastega;
- teab lihtsamaid seltskonnas käitumise reegleid ning järgib neid igapäevases suhtluses.

5-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab kasutada erinevates olukordades sobivat käitumisviisi;
- oskab kaaslast kuulata;
- suudab aktsepteerida reegleid;
- oskab tegutseda iseseisvalt;
- oskab suhelda eakaaslastega vabalt.

Sisu:

- rollimängud mängimine;
- situatsioonimängude kasutamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- suhtleb ja tegutseb soovidest/eesmärkidest;
- iseseisvalt ning omab ettekujutust oma teeb ühistegevustes ühise eesmärgi saavutamiseks koostööd kaaslastega, jagab ja vahetab oma kogemusi ja töövahendeid;

- täidab ise ja jälgib reeglite täitmist teiste poolt;
- lahendab tekkinud probleemid verbaalse kõne teel;
- käitub avalikus kohas sobivalt;
- oskab suhtlemisel kasutada mitteverbaalseid vahendeid: žeste, miimikaid, kehahoiakuid;
- oskab sõpra julgustada, lohutada ning kaaslaselt või täiskasvanult abi paluda;
- näitab mängukaaslaste vastu üles sümpaatiat ja hoolivust;
- ilmutab mängides kaaslastega rollide suhtes paindlikkust, oskab olla liider ja järgija;
- lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale.

6-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab seada endale eesmäärke ja neid ellu viia;
- suudab teha koostööd;
- oskab mängida rühmakaaslastega ühistegevustes;
- suudab järgida reegleid.

Sisu:

- süžee mängude mängimine;
- reeglitega mängude kasutamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil;
- järgib mängudes ja tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele selgitada;
- kooskõlastab rollimängudes oma tegevust teiste laste tegevusega;
- korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib;

- oskab tegutseda täiskasvanu suulise juhendi järgi;
- täidab mitmeosalisi korraldusi; järgib sotsiaalset rutiini.

7-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab tegevusi iseseisvalt valida;
- oskab avaldada erinevates situatsioonides arvamust ja põhjendada;
- mõistab grupile antud korraldusi;
- oskab täita tööülesandeid;
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- oskab hoolida väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise.

Sisu:

- situatsioonimängude kasutamine;
- rollimängude mängimine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- mõistab teiste inimeste tundeid ning arvestab neid oma käitumises ja vestluses;
- oskab ennast väljendada – tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- loob sõprussuhteid;
- järgib rühmareegleid;
- saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- oskab oma seisukohti selgitada;
- oskab teistega arvestada ning suhtub teiste laste tegevusse sallivamalt;
- oskab lihtsamate eetiliste probleemide üle arutleda ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

4) Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Enesekohaste oskuste arengu tunnused:

- teiste inimeste mõistmine – emotsioonid, mõtted, empaatia;
- enda emotsioonide teadvustamine ja kontroll.

4.1 Enesekohaste oskuste eeldavad tulemused vanuseti

2-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab iseseisvalt süüa;
- oskab ennast lahti riietada;
- teab oma nime ja reageerib sellele;
- tunneb ennast peeglist ja pildilt.

Sisu:

- nukumängude mängimine;
- harjutusmängude, mis arendavad eneseteenindamiseks vajaminevaid võtteid, kasutamine (punumine, põimimine, nõõpimine);
- nupumängude mängimine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- oskab oma soove täiskasvanule väljendada;
- oskab lihtsaid emotsioone väljendada;
- teab oma ees (- ja perekonna)nime;
- sööb, joob ja püüab iseseisvalt lahti riietuda;
- saab hakkama käte pesemisega;
- suudab terve päeva kuiv püsida.

3-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- saab hakkama lihtsamate ülesannete täitmisega;
- oskab emotsioone väljendada; oskab ennast tutvustada;
- oskab riided õigesti selga panna;
- oskab puhtalt süüa;
- saab aru mõistetest minu oma, tema oma;
- tuleb toime kannust vee valamisega.

Sisu:

- lükkimis-, nõõpimis-, toppimismängude kasutamine;
- igapäevatoimingutesse kaasamine (lilled kastmine, laudade katmine)

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- jäljendab nähtud tegevusi ja olukordi;
- oskab kasutada söömisel kahvlit;
- tuleb toime riietumisega, vajab mõningast abi (lukkude nõõpide, nõõride sidumisel);
- saab iseseisvalt hakkama tualeti kasutamisega;
- tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
- väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- täidab igapäevaelu rutiini.

4-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- oskab kasutada söömisel kahvlit;
- oskab matkida täiskasvanu rolle.

Sisu:

- rollimängude mängimine;
- toidunõude õige kasutamise õpetamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- saab hakkama eneseteenindamisega söömisel, riietumisel;
- saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- teab oma nime, vanust ja sugu;
- väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone;
- väärtustab oma saavutusi.

5-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- teab, et peale mängu tuleb vahendid ära panna;
- oskab imiteerida täiskasvanute tegevusi;
- oskab ise endale sobivad vahendid leida;
- oskab korrastada oma juuksed.

Sisu:

- rollimängude mängimine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- lahendab tekkinud probleemid ise, vajadusel palub abi;
- mõistab teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- teab oma tegude tagajärgi, oskab nendest rääkida;
- korrastab peale tegevust oma töökoha;
- riietub iseseisvalt (abistatakse nõõride sidumisel);
- suudab oma intensiivsed emotsioonid kontrolli all hoida.

6-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- teab, kus asuvad vajalikud vahendid;
- tuleb täiskasvanu abiga toime töövahendite korrastamisega;
- mõistab nii enda kui teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning oskab arvestada neid käitumises ja vestlustes;

Sisu:

- rollimängude mängimine;
- situatsioonimängude kasutamine;
- esinemisvõimaluste loomine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- julgeb üksi esineda;
- teab enda kohta elementaarseid andmeid (nimi, vanus, sünnikuupäev, aadress);
- hoiab oma töökoha ja töövahendid korras;
- valitseb oma emotsioone, oskab mängus kaotada.

7-aastane laps

Lapsest lähtuvad eesmärgid:

- suudab julgelt esineda nii eakaaslastele kui võõrastele;
- oskab ennast tutvustada;
- oskab vajadusel võõrastelt abi küsida;
- oskab söömisel õigesti nuga ja kahvlit kasutada;
- oskab iseseisvalt riietuda;
- teab, kuidas käituda rahvarohketes kohtades;
- suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida.

Sisu:

- situatsioonimängude kasutamine;
- teatrietenduste külastamine;
- õppekäikudel käimine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone (nt rõõmu, viha), sobival viisil väljendada;
- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- algatab mängu ja tegevusi;
- tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt;
- mõistab teiste inimeste tundeid ja verbaalseid väljendusi;
- teeb vahet hea ja halva vahel (nii enda kui teiste puhul).

2. Õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse kuues valdkonnas:

- 1) mina ja keskkond
- 2) keel ja kõne
- 3) matemaatika
- 4) kunst
- 5) muusika
- 6) liikumine

2.1. Valdkond MINA JA KESKKOND

Väikese lapse arengus on olulised kasvukeskkond ja teda ümbritsevad inimesed, mis mõjutavad tema isiksuse ja väärtushinnangute kujunemist, suhteid teiste inimestega ja lapse arenemisvõimet. Valdkond „Mina ja keskkond“ annab õppetegevusele temaatilise sisu, mis võimaldab valdkondade, teemade ja erinevate tegevuste lõimimist rühmade tasandil.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

2.1.1. Valdkonna „Mina ja keskkond“ sisu:

1) **sotsiaalne keskkond:** mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis,

lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;

2) **looduskeskkond:** kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;

3) **tehiskeskkond:** ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;

2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;

3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;

4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;

5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

2.2. Valdkond KEEL JA KÕNE

Lapse kõnet ja sõnavara on võimalik arendada kõigis tegevustes ja toimingutes. Peaaegu igas tegevuses on kõnearenduslik osa. Laps omandab

kõnet eelkõige täiskasvanut matkides, seega peab õpetaja rääkima lastega võimalikult palju ja väljendama end korrektses keeles.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

2.2.1. Valdkonna „Keel ja kõne“ sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalsetes suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;

- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

2.3. Valdkond MATEMAATIKA

Laps tunnetab maailma erinevate meeltega. Esemeid ja nähtuseid uurides õpib laps maailma tunnetama. Lapse kasvades areneb tema sõnavara, eneseväljendusoskus ning ta kirjeldab esemeid järjest detailsemalt. Matemaatikast aru saamine tugineb reale käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele, mille abil laps hakkab ruumis ja ajas orienteerumisel kasutama erinevaid oskussõnu.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

2.3.1. Valdkonna „Matemaatika“ sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

2.4. Valdkond KUNST

Erinevad kunstitegevused (maalimine, joonistamine, kleepimine, voolimine jne) arendavad lapse loovust ja üldist aktiivsust. Loovus annab lapsele võimaluse innovatsiooniks, interpreteeringuteks, uurimusteks ning analüüsiks. Kunstitegevused arendavad lapse kehataju ja ruumilist mõtlemist, vaatlusoskust ning vormi- ja värvitaju. Laps õpib tundma ja kasutama erinevaid materjale ning töövahendeid, areneb valikute tegemise oskus.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;

- vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

2.4.1. Valdkonna „Kunst“ sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

2.5. Valdkond MUUSIKA

Muusikaliste tegevustega arendatakse lapse loomingulisust, kujundatakse väärtushinnanguid ja kultuurilist aktiivsust. Muusikaõpetuse üheks olulisemaks ülesandeks on luua positiivne hoiak muusikaliste tegevuste suhtes ja kindlustada lapse individuaalsete võimete arengut. Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine ja lastepeod pakuvad lapsele rõõmu, elamusi ning aitavad süvendada rahvustunnet. Lastepidudel osalemine annab lapsele esinemisjulgust ja positiivse emotsionaalse kogemuse.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;

- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

2.6. Valdkond LIIKUMINE

Liikumisel on oluline osa lapse igapäevastes mängudes ja tegevustes. Läbi liikumise tunnetab laps oma keha, arenevad liigutusoskused ja -võimed. Aktiivne liikumine värskes õhus tugevdab lapse tervist.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna „Liikumine“ sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, jooga jms;

3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;

4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;

5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

V LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEAINETE KAUPA ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

Lapse arengu eeldatavate tulemuste kirjeldamisel on arvesse võetud valdkondade eeldatavad õpitulemused vanuseastmeti. Erinevas vanuses laste üldoskused on välja toodud dokumendis üldoskuste all.

Kaheaastased lapsed

Valdkond „Mina ja keskkond“

- Tunneb ära oma kodu ja lasteaia;
- nimetab lihtsamaid kodumasinaid ja panipaikaid;
- nimetab sõidukeid;
- teab, et praht visatakse prügikasti;
- küsimise korral nimetada liiklusmärki valgusfoor;
- teab, et autod sõidavad autoteel;
- teab, et jalakäiad kõnnivad kõnniteel;
- märkab kodu ja lasteaia teekonnal erinevaid hooneid ja objekte;

- oskab näidata oma kehaosi;
- osutab tegevusi kujutavatele piltidele (söömine, magamine, jooksmine);
- tunneb koduloomi (kass, koer, lehm, hobune, lammas, siga, kana, kukk).

Valdkond „Keel ja kõne“

- Suhtleb 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui igapäevategevustes;
- kasutab nimi- ja tegusõnu, ase- ja määrsõna (siia, seal, nii);
- saab aru lihtsatest korraldustest ja täidab neid: anna..., võta..., pane...jm;
- vastab täiskasvanu küsimustele mis? kes? kus? ühe või kahesõnalise ütlusega;
- loob tegevuse kaudu seoseid kõnega; sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;
- tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukesi, mis seostuvad tema enda kogemustega;
- nimetab tegevusi pildil;
- tunneb ära tuttavaid tegelasi raamatuillustratsioonidel;
- tunneb ära mõned õppeaasta jooksul loetud jutud muinasjutud;
- teab tegusõnade tähendust, mis on seotud igapäevatoimingutega;
- loeb täiskasvanu toetusel lühikest luuletust;
- vaatab koos täiskasvanuga raamatuid ja asetab neid riiulisse;
- küsib mis see on?, vastab küsimusele kus?.

Valdkond „Matemaatika“

- Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur ja väike);
- rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju või suurus) alusel;
- puudutab ja loendab 1-3 eset;
- õpetajaga koos leiab esemete hulgast teise samasuguse;
- leiab samasuguse eseme, vormi;
- leiab samasuguse värvi;

- õpetajaga koos paigutab esemeid üksteise sisse, peale, alla;
- saab aru mõistetest üks, palju;
- kasutab meelsasti lükkimist ja toppimist vajavaid mängu;
- ehitab torni;
- paneb kokku 2-5 osalisi mosaiikpilte.

Valdkond „Kunst“

- Kritiseldab emotsionaalselt ja huviga;
- osaleb meelsasti kunstitegevustes;
- abistab täiskasvanut liivast, lumest, klotsidest jne vormide loomisel;
- matkib täiskasvanu liigutusi tegutsemisel erinevate kunstivahenditega;
- leiab õpetajaga koos ümbritsevast ideid kujundamisobjektide valimisel (liivalossi kaunistamine, okstega, käbidega jne);
- leiab õpetajaga koos ehitsulikku-, looduslikku jm materjali objektide, esemete loomiseks;
- õpetajaga koos muljub voolimismaterjali, mängides muudab vabalt voolimismassi kuju, tükeldab voolimismassi;
- teeb voolimismassi sõrmedega jäljendeid;
- tõmbab jämedate joonistusvahenditega erinevaid jooni;
- joonistab vaid selleks ettenähtud kohta;
- kannab värvi alusele spontaansete liigutustega;
- jätab alusele jäljendeid svammiga, templiga jne;
- koos õpetajaga värvib ja trükib näpuvärvidega;
- kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke;
- asetab erinevaid objekte liimiga kaetud alusele;
- kunstitöö vaatlemisel vastab suunavatele küsimustele (mis toimub pildil?, kes mida, kus teeb?).

Valdkond „Muusika“

- Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast;

- kuulab ja jälgib õpetaja laulu;
- väikses rühmas laulab, tantsib ja plaksutab 5-10 minutit;
- mängib õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid löökpille;
- sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile;
- hüppab, keerutab, lehvitab, peidab käed selja taha, vibutab sõrmega, kükitab.

Valdkond „Liikumine“

- Tunneb rõõmu aktiivsest kehalisest tegevusest;
- viskab ja veeretab palli;
- jookseb palli või rõnga järel;
- ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste;
- kõnnib abiga trepist üles ja alla;
- oskab sooritada ettenäitamisel lihtsamaid liigutusi: plaksutamine, põlve plaks, kükk;
- ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste;
- kõnnib piiratud pinnal;
- säilitab kõndides ja jookstes sihi;
- hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda;
- mängib koos juhendajaga ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge;
- sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi esendeid ja liikumisi;
- istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskumisel.

Kolmeaastased lapsed

Valdkond „Mina ja keskkond“

- Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonna nime;
- vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk;

- ütleb vastuseks vanuse küsimusele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel;
- oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma jne);
- oskab panna prügi nii ruumis kui looduses prügikasti;
- nimetab toiduaineid;
- oskab osutamise korral nimetada lille, puud;
- oskab näidata looma ja linnu kehaosi;
- nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend;
- teab õdede ja vendade nimesid ;
- vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta;
- nimetab oma rühma nime;
- suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik);
- nimetab rühmas olevaid esemeid;
- ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate nimed;
- nimetab pereliikmete koduseid toimetusi;
- matkib lihtsamaid töövõtteid;
- asetab töövahendid kokkulepitud kohta;
- teab mõistete hea ja paha tähendust;
- meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab;
- küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid;
- teab hammaste hooldamise vahendeid;
- osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele
- nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid);
- iseloomustab küsimuse korral ööd (on pime) ja päeva (on valge);
- nimetab talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe);
- nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab);
- mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks;
- tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest;
- teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus);
- nimetab tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane);

- eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.

Valdkond „Keel ja kõne“

- On omandanud põhilise osa keele häälikutest ja grammatilisest struktuurist, kõneleb; seostatult, kasutades keele grammatilisi vorme;
- osaleb dialoogis;
- oskab vastata küsimustele: Kus? Mida teeb?;
- keerab ükshaaval raamatulehti;
- nimetab tegevusi pildil;
- loeb peast või kordab järele lühemaid luuletusi;
- kommenteerib enda ja /või kaaslase tegevust 1-2 lausega;
- kuulab ja mõistab kõnet, mis pole vahetult seotud suhtlussituatsiooniga;
- kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi;
- täidab korraldusi pane peale, sisse, alla;
- tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu;
- vastab küsimusele kes? nimega;
- kasutab kõnes nimisõnade kõrval ka tegu-, omadus-, ase- ja arvsõnu;
- kasutab endast rääkides sõna mina;
- on omandanud põhilise osa keele häälikulisest ja grammatilisest struktuurist;
- vastab küsimustele sõnadega ja moodustab 3-5 sõnalisi lauseid;
- reguleerib hääle kõrgust ja tugevust;
- väljendab selgelt oma soove;
- oskab lühikest aega teisi kuulata;
- jätab meelde lühikese jutu süžee arengu.

Valdkond „Matemaatika“

- Asetab esemeid sisse, peale, alla ja kõrvale;
- rühmitab esemeid ühe etteantud tunnuse (värv, kuju, suurus) alusel hulgaks;

- näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike, peenike – paks, pikk-lühike);
- loendab nelja piires ja tunneb arvude rida 4-ni;
- oskab kokku panna 3-4 tükilist raamita puslet;
- ehitab torni 8-10 kuubikust ja konstrueerib lihtsamaid ehitusi;
- rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks;
- leiab erinevate esemete hulgast palju ja üks;
- leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel;
- kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu;
- orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal-all, kõrval, ees – taga.

Valdkond „Kunst“

- Hoiab rasvakriiti, pliiatsit pöidla ja sõrmega, mitte rusikaga;
- kasutab mitmesuguseid töövahendeid: pintsel, pliiats, kriit, jm;
- veeretab, mudib ja venitab savi ning plastiliini;
- leiab samasuguse vormi ja värviga eseme;
- tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest;
- leiab kritselduste hulgast nime andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid;
- leiab ümbritsevas juhendamise abil sinise, kollase, punase, roheline värvi;
- kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepott, paber, taskurätt, papptaldrik, pall, sokk, plastiliinist plaat, kivi jne);
- muljub ja näpistab, õpetajat jäljendades rullib ja veeretab voolimismaterjale;
- teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid;
- tõmbab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriidid, pehmed pliiatsid jne) erinevaid jälgi (täpid ja jooned: vertikaalsed,

horisontaalsed, sirged, lainelised, katkendlikud, spiraalsed) püsides paberi piirides;

- tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe, katab pindu;
- trükib näpuvärvidega sõrmedega ja kogu käega;
- vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga;
- kortsutab iseseisvalt pehmet paberit, rebib paberist tükke;
- katab aluspinna liimiga ja puistab sinna erinevaid objekte, liimib aluspinnale kujundeid;
- vaatleb pilte, näidistöid, raamatute illustratsioone ja vastab küsimustele;
- näitab teistele oma tööd kui kunstiteosena ja räägib sellest.

Valdkond „Muusika“

-
- Oskab muusika saatel sooritada matkivaid liigutusi: kass, koer, jm;
- liigub koos õpetajaga vastavalt muusika iseloomule;
- püüab õpetajaga kaasa laulda;
- huvitub laululisest tegevusest;
- osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa);
- reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha, vm.);
- mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel ja marakal.

Valdkond „Liikumine“

- Kõnnib trepist üles ja alla;
- viskab täiskasvanule palli, lööb seisvat palli jalaga;
- kõnnib paaris;
- kõnnib üle takistuse;
- roomab koordineeritult käte- ja jalgade abiga;
- sooritab põhiliikumisi;

- teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühises tempos õpetaja ja kaaslastega;
- arvestab rühmakaaslaste aktiivses tegevuses;
- säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal;
- mängib matkiva sisuga 1-2 reegluga kõnni ja jooksumänge;
- mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu;
- sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega;
- teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi;
- veab tühja kelku;
- sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla;
- kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi;
- sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos;
- liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumi (nt. kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega);
- matkab õpetaja või vanematega looduses;
- teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.

Neljaaastased lapsed

Valdkond „Mina ja Keskkond“

- Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud;
- oskab nimetada ruume lasteaias ja teab nende otstarvet;
- teab, et inimene saab talvel linde ja loomi aidata;
- teab valgusfooride tulede süttimise järjekorda ja teab nende tähendusi;
- teab sebra tähendust;
- teab helkuri kasutamise vajalikkust;
- teab eriotstarbeliste sõidukite (kiirabi, politsei, tuletõrje) ülesandeid;
- eristab ja nimetab ööd ja päeva;
- oskab öelda oma nime ja vanuse;

- kirjeldab oma pereliikmeid iseloomulike välistunnuste järgi (silma- ja juuksevärvus);
- kirjeldab pere ühisüritusi;
- teab oma ja majas olevate rühmade nimesid;
- loetleb üldtuntud elukutseid;
- loetleb väheste tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid;
- teab riigi tähtsamaid sümboleid (lipp, lill ja lind);
- osaleb vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel;
- teab tähtsamate tähtpäevade kombestikku;
- ütleb küsimise korral oma rühmareegleid;
- palub andeks;
- nimetab küsimise korral sõprade nimesid;
- oskab sõpra abistada;
- kirjeldab inimeste erinevusi (vanuseline, välimus);
- kirjeldab terve ja haige lapse olemust;
- peseb vajadusel hambaid täiskasvanu abiga;
- nimetab toiduaineid , mida tuleks süüa iga päev;
- teab käte puhtuse vajalikkusest;
- nimetab kehaosi;
- nimetab kohti, ja esemeid , mis võivad olla ohtlikud (nt. trepid, rõdu, aknad, lahtine tuli, terariistad);
- oskab nimetada kõiki aastaaegu;
- nimetab ilmastiku nähtusi;
- teab, et taimi ja lilli murtakse loodusest vaid vajadusel;
- teab, et prügi pannakse selleks ettenähtud kohta;
- teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu;
- oskab nimetada metsa, muru, lille, puud;
- nimetab tuttavat looma ja tema kehaosi;
- nimetab tuttavaid linde;
- nimetab lihtsamaid koduloomi ja metsloomi;
- nimetab tuttavaid putukaid;

- teab erinevate puu- ja aedviljade nimetusi;
- kirjeldab kodumaja üldiselt;
- kirjeldab lasteaia õueala;
- teab millised kodumasinad on tal kodus ja oskab rääkida, mida nendega tehakse;
- eristab mõisteid sõidutee ja kõnnitee ning põhjendab nende erinevust;
- ületab sõiduteed õige valgusfoori tulega;
- tunneb lihtsamaid liiklusmärke;
- käitub ühissõidukis viisakalt;
- teab, et tuleb kiiver pähe panna kui jalgrattaga sõita;
- teab helkuri kasutamise põhjust;
- teab turvavöö kinnitamise vajalikkust sõidukis.

Valdkond „Keel ja kõne“

- Kasutab 3-5 sõnalisi lauseid, sh koond- ja rindlauseid;
- jutustab kahe-kolme lausungiga lihtsa jutukese läbielatud või nähtud sündmusest;
- mõistab täiskasvanu poolt ette jutustatud teksti;
- mõistab ja kasutab lihtsamaid üld- ja liiginimetusi (loomad, sõidukid jne);
- eristab häälikut häälikute reas;
- hääldab sõnu selgelt ja täpselt;
- kasutab sise- ja väliskohakäändeid;
- kasutab lihtsamaid ruumi- ja ajamõisteid;
- väljendab ennast selgelt ja arusaadavalt lühikeste lausetega;
- vastab esitatud küsimusele lausungiga;
- oskab teisi kuulata, jutustada ükshaaval;
- näeb seost teo ja tagajärje vahel;
- jutustab mõne lausega tuttava jutu või muinasjutu sisu;
- jutustab 3-4 lausungiga oma kogemustest;
- tunneb huvi raamatute vastu, vaatab neid iseseisvalt;

- tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas;
- kasutab vestluses, jutus erinevat intonatsiooni;
- tunneb ära ja nimetab üksikuid häälikuid.

Valdkond „Matemaatika“

- Laob detaile suuruse järgi;
- saab aru võrdlusastmest (ilus, ilusam, kõige ilusam; suur, suurem, kõige suurem);
- sorteerib esemeid rühmadesse ühe etteantud tunnuse järgi (värv, kuju, suurus);
- nimetab ringi, ruutu, kolmnurka;
- loendab viie piires ja tunneb arvude rida 5ni;
- otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka;
- paaride moodustamisega (üksühesele vastavusse seadmisega) saab teada, et esemed on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt;
- võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab mõisteid;
- eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt;
- leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses vm);
- eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi);
- määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: ülal – all, ees – taga (minu ees, minu taga jne).

Valdkond „Kunst“

- Kleebib detaile, kujundeid;
- lõikab läbi pabeririba;
- hoiab pliiaatsit õigesti käes;

- värvib piirjoonte sees;
- käsitseb iseseisvalt voolimismaterjali, veeretab kuule, vorstikesi, pätse;
- nimetab ja tunneb põhivärve (punane, kollane, sinine, roheline, must, valge);
- tunneb rõõmu erinevate vormide loomisest ja nende muutmisest;
- leiab objekte vaadeldes ja võrreldes neile iseloomulikke detaile (sebra triibud, kassi karvane kasukas);
- loob lihtsatest elementidest (ringid, kolmnurgad, sirged jooned jne) oma (äratuntavad) skeemid tuttavate esemete, objektide kujutamiseks;
- lisab meisterdatud, voolitud objektidele väiksemaid detaile nende kaunistamiseks või iseloomulike omaduste väljatoomiseks (aknad majale, okkad siilile);
- lükib varieeruva kuju, suuruse ja värviga elemente (pärlid, nõöpe) nõörile, traadile luues käevõru, kuuseehte vms;
- veeretab ja rullib iseseisvalt erinevaid voolimismaterjale;
- moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sisse jne ladudes;
- kasutab voolimispulka esmase mustri loomiseks;
- tõmbab mitmesuunalisi jooni sooviga kujutada talle soovitud esemeid;
- ei suru liigselt joonistusvahenditele;
- meeldetuletusel püsib joonistades paberi piires;
- värvib kattevärvidega väiksema kujundi;
- maalib ümarvormi, ühendab ümarvormiga jooni ja kujundeid;
- peseb meeldetuletusel pintslit enne uue värvi võtmist;
- lõikab paberist ribasid, üritab lõigata teisi kujundeid;
- valmistab esemeid erinevaid materjale liimides, plastiliini või saviga liites;
- kortsutab erineva paksusega paberit;
- vastab kunstitöö vaatlemisel suunavatele küsimustele (mis toimub pildil, kes mida kus teeb?);
- põhjendab, miks töö, pilt meeldib;

- vastab küsimustele ja selgitab, miks kujutab esemeid, nähtusi just sellisel viisil;
- tunneb ära varem vaadeldud pildi;
- kujutab esemeid, asju oma tunnetuse, tajumise ja nägemise seisukohalt.

Valdkond „Muusika“

- Oskab kasutada löökpille: kõristid, kõlapulgad, tamburiin jms;
- laulab vabalt voolava häälega;
- alustab, lõpetab laulu teistega üheaegselt;
- liigub vastavalt muusika iseloomule;
- liigub ringis üksi, paaris;
- kordab liisusalme ja luuletusi;
- laulab rühmaga samas tempos;
- laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule;
- tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt liikumine hanereas, ringis galopp, sulghüpped);
- osaleb laulumängudes;
- kuulab laulu ja muusikapala;
- väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega;
- tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule;
- mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks;
- eristab kuulates õpitud pille tämbrite järgi.

Valdkond „Liikumine“

- Sõrmemängu ajal liigutab iga sõrme;
- kõnnib ja jookseb kooskõlastatud käte ja jalgade liikumisega;
- kõnnib tasakaalupingil;
- ronib varbseinal vahelduva sammuga;
- viskab palli paaris;

- hüppab paigalt kaugust;
- sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes;
- sooritab koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi;
- sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnaliste seletuste järgi;
- järgib meeldetuletamise korral hügieeninõudeid;
- sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes;
- teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi;
- mängib 2-4 reeglise liikumismänge;
- pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel;
- sooritab juhendamisel kuni 4 harjutusest koosnevat kombinatsiooni;
- hoiab oma kohta erinevates rühmades: kolonnid, ringid, viirus;
- kasutab sihipäraselt abivahendeid (rõngast, palli, patja, toikaid jm.);
- sooritab imiteeritavaid liigutusi muusika järgi;
- plaksutab ja liigub vastavalt rütmile;
- väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (loova liikumisega);
- tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt. põlvetoetuskõnd ja –jooks, liikumine hanereas ja ringis);
- osaleb laulumängudes;
- mängib vabamängus iseseisvalt, tegutseb lasteaia õuel;
- algatab iseseisvalt mängu.

Viieaastased lapsed

Valdkond „Mina ja Keskkond“

- Teab oma ees-ja perekonnanime, aadressi, vanemate ja õdedevendade nimesid;
- teab oma rahvust, oma keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid;
- oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid;
- nimetab tervist hoidvaid tegevusi;
- nimetab toiduaineid, mida tuleb iga päev süüa;

- selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna ning tundmatuid asju ei puutu;
- oskab nimetada kõiki aastaaegu ning neid iseloomustada;
- mõistab, miks on vaja istutada puid ja taimi;
- teab, kuidas sõiduteed ületada;
- teab lapse jaoks vajalike liiklusmärkide tähendust;
- loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid;
- oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad;
- kirjeldab oma kodu, maja osasid, nende otstarve, ruumid ja nende sisustus;
- kirjeldab kodumasinaid, elektroonikat ning teab nende otstarvet;
- kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet;
- oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet);
- kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorteeritakse;
- teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust;
- teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis;
- kirjeldab liiklemise ohtusid erinevates ilmastikunähtustes;
- selgitab, kus ja kuidas helkurit kanda;
- kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas;
- nimetab oma lasteaia nime;
- nimetab lasteaia töötajaid ja nende tegevusi;
- nimetab vanemate ameteid;
- kirjeldab üldtuntuid elukutseid;
- nimetab sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp;
- nimetab erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas;
- kirjeldab tähtpäevi peres;
- kirjeldab tuntumaid rahvakombeid ja nendega seostuvaid tegevusi;
- kirjeldab inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, valge kepp, kuulmisaparaat);

- nimetab esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt. trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekokud, ehitised);
- nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (nt. talvel jääle minek, mängimine ohtlikes kohtades, ujumine täiskasvanu järelvalveta, rattasõit ilma kiivrita, tikkudega mängimine);
- selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole;
- eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega);
- nimetab ilmastiku nähtusi ja kirjeldab neid;
- teab õhu vajalikkust ja kasutamist;
- teab, et inimene saab talvel loomi aidata;
- oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm;
- nimetab oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv);
- nimetab tuntumaid seeni ja kirjeldab neid, mis kasvavad kodukoha metsas;
- teab putukate elupaiku: mesilane ja mesitaru, sipelgas ja sipelgapesa;
- nimetab ning kirjeldab tuttavaid puid, lilli, puu-ja köögivilju;
- teab ööpäeva osi hommik-õhtu-öö, kirjeldab tegevusi eile-täna-homme.

Valdkond „Keel ja kõne“

- Hääldeb õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- moodustab grammatiliselt õigeid lauseid;
- suudab määrata hääliku olemasolu sõnas;
- suudab jutustada 3 – 5 lausungiga sündmustes oma elus, nähtud või kuulnud jutus;
- märkab ja oskab parandada vigu teiste kõnes;
- reastab lihtsama pildiseeria ja jutustab selle järgi;
- tunneb ja kirjutab mõningaid tähti ja kirjutab oma nime;
- teab peast liisusalme ja luuletusi;
- kasutab mõningaid vastandsõnu;

- joonistab äratuntavalt maja, inimest, puud jm;
- jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui oma fantaasiatest;
- kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt;
- valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid;
- võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone;
- koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks;
- õõnestab ümarvorme pöidlaga süvendit vajutades;
- nii ümar-kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid, ühendab voolitud detaile omavahel;
- teeb objektidele väiksemaid detaile pintsli vajutuste ja-tõmmetega;
- ei kata maalides juba külaldaselt kaetud pinda korduvalt;
- rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ja kleebib need vastavalt töö iseloomule;
- lükib paelale, traadile nõõpe, pärleid vms auguga esemeid;
- vaatleb omaalgatuslikult raamatuillustratsioone, kunstitöid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust;
- suhtub heasoovlikult kaaslaste töösse.

Valdkond „Muusika“

- Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele või aeglustumisele;
- laulab ilmekalt, puhta intonatsiooniga;
- kuulab muusikat ja oskab seda iseloomustada (lõbus, kurb, kõrge, madal jne);
- mängib raskemaid rütmipille (triangel);
- laulab väljahingamisel loomuliku häälega;
- esitab laule rühmaga samas tempos;
- laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule;

- muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit;
- esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente;
- kuulab laulu ja muusikapala huviga;
- väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega;
- mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille;
- mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele;
- ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.

Valdkond „Liikumine“

- Kasutab põhiliikumisi aktiivses kehalises tegevuses ja mängudes;
- valitseb oma keha ning sooritab tasakaalu, painduvust, osavust arendavaid harjutusi;
- seisab ja hüppab ühel jalal, kõnnib päkal, kannal, jala sise- ja välisküljel;
- mängib kollektiivseid võistlusmänge;
- õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise;
- kasutab spordi – ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt;
- oskab liikumises kasutada raskemaid elemente: ees ja külgalopp, hüpaksamm;
- nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi;
- teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja sobivas kohas;
- kasutab õpitud tegevustes ohutuid liikumisviise;
- kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes;
- sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi;
- teeb harjutusi väikevahenditega;

- osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt. joonejooksus);
- tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu;
- teeb vahenditega (palliga, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti;
- veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast;
- kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt. eseme haaramine);
- jäljendab liikumisega erinevaid rütme;
- liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele;
- liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt;
- muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub hanereana ja ringis nii üksi kui ka paaris);
- esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente;
- sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga .

Kuueaastased lapsed

Valdkond „Mina ja Keskkond“

- Teab nädalapäevade järjestust;
- nimetab oma lasteaia ja rühma nime;
- teab raha otstarvet;
- oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli;
- oskab kirjeldada tähtsamate tähtpäevade tähistamist lasteaias;
- teab, miks on vaja prügi sorteerida;
- kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist;
- teab, millised toiduained tekitavad hambauuke;
- teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras;
- seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada;
- oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda;

- soovib osaleda looduse korrastamise;
- oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi;
- nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust;
- kirjeldab iseennast ja perekonda;
- teab enda ja teiste rolle perekonnas;
- oskab kirjeldada peretraditsioone;
- teab oma kodukohta- linn, küla, alev, tänav, maja või korteri number;
- teab erinevate elukutsete sisu;
- teab inimeste vahelisi seoseid, nt: ilma haigeta ei saaks olla arsti;
- tutvustab lastele oma kodukohta, selle loodust;
- nimetab Eesti rahvatraditsioone ja teab nende tähtsust;
- näeb enda ja teiste tegevuse tagajärgi lähiümbruses;
- teab, et on olemas erinevad kombed ja traditsioonid;
- teab, et teise inimesse peab suhtuma heatahtlikult sõltumata tema rahvusest;
- teab erivajadustest või muudest omadustest;
- saab aru, et inimese tervis on väärtus, mida mõjutab eluviis ja ümbritsev keskkond;
- teab, mida on vaja teha selleks, et olla ja jääda terveks, teab hammaste hooldamise tähtsust;
- peseb hambaid regulaarselt ilma täiskasvanu järelevalveta;
- teab erinevate toiduainete päritolu;
- nimetab erinevaid ohte köögis;
- teab, inimese erinevaid meeleelundeid (haistmine, kuulmine, nägemine jne) ja nende eripärasid;
- saab aru, et õnnetuse vältimiseks tuleb teada reegleid ja neist kinni pidada;
- küsib vajadusel abi täiskasvanult või kaaslaselt;
- mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi);

- mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule);
- mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi;
- teab, kuidas loomi talvel aidata;
- teab prügi sortimise vajalikkust;
- toovib osaleda looduse korrastamises;
- kirjeldab erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele;
- kirjeldab detailselt kodumaja ja nimetab ta ruume ning ruumides olevate masinate ülesandeid;
- kirjeldab lasteaeda ja lasteaia ruume detailselt;
- kirjeldab erinevaid teenindusasutusi ja teab nende vajalikkust;
- nimetab erinevaid ehitusmaterjale;
- nimetab ja kirjeldab kodu ja lasteaia teekonnale jäävaid ehitisi;
- kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte;
- nimetab ja kirjeldab erinevate tööde tegemiseks vajalikke sõidukeid;
- sorteerib prügi ja viskab ta õigetesse konteineritesse;
- teab, et asju saab korduvalt kasutada;
- teab, et liikluses arvestatakse liiklusmärkidega (teab valgusfoori tulede õiget süttimisjärjekorda ja tähendust);
- teab kuidas ületada ülekäiguradasid;
- teab hädaabi numbrit;
- teab kuidas ühissõidukis käituda;
- teab helkuri õiget kandmisviisi;
- teab erinevate sõidukitega sõitmise nõudeid;
- teab kuidas käituda erinevates inimese ehitatud keskkondades;
- ehitab erinevaid ehitisi kättesaadavatest materjalidest;
- kasutab loodusvarasid säästlikult.

Valdkond „Keel ja kõne“

- Kirjutab loetavalt oma ees – ja perekonnanime;
- tunneb enamuse tähtedest;

- oskab hääldata, määrata hääliku olemasolu ja asukohta sõnas (v.a häälikuühenditega sõnad);
- oskab sünteesida häälitud sõna;
- jutustab isiklikest kogemustest ja oskab oma joonistust kirjeldada;
- suunab kõnega kaaslaste tegevust, annab hinnangut;
- oskab tuletada sõnu (triip – triibuline jne);
- tunneb keelelisi mõisteid sõna, häälik ja lause;
- eraldab lühikest ja ülipikka häälikut;
- häälib analüüsitava sõna täiskasvanu abiga;
- kasutab õigesti grammatilisi vorme;
- kasutab õigesti aega väljendavaid sõõrsõnu eile, täna homme;
- teab omadussõnade võrdlusastmeid: suur- suurem, lai- laiem;
- moodustab enamasti grammatiliselt õigeid lauseid;
- jutustab tuttavaid jutte ja muinasjutte;
- annab edasi kuulnud teksti sündmuste järgnevust;
- teab üldmõisteid, nimetab kategooria piires vähemalt kaks sõna;
- tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri;
- jagab kuulnud lause sõnadeks kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid.

Valdkond „Matemaatika“

- Võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui);
- oskab vähendada ja juurde panna 1 – 3 piires;
- oskab esile tuua erinevaid ja sarnaseid tunnuseid;
- oskab esemed olulise tunnuse järgi grupeerida;
- mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga;
- järjestab raskuse ja paksuse järgi;
- loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni;
- nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu;
- tunneb numbrimärke;
- paneb kokku kahe hulga esemeid ja liidab;

- võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab;
- järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi;
- leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema – väiksema – sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades;
- hindab kaugust silma järgi;
- järjestab raskuse ja paksuse järgi;
- koostab mustreid, laob pilte kujunditest;
- rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi;
- kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi;
- eristab mõisteid kiiresti – aeglaselt, varsti, hiljem, kohe;
- määrab eseme asukohta teiste esemete suhtes: all – peal, kohal, keskel, äärel, vasakul – paremal;
- orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.

Valdkond „Kunst“

- Kujutab inimest (jt elusolendeid) liikumises muutes käte ja jalgade (jäsemete) asendit;
- küsib vajadusel nõu ja arutleb töö tehnilise teostuse ning vormi-ja värvilahenduste üle;
- kasutab oma töö loomisel inspiratsiooniallikana ümbritsevas toimuvaid muutusi, sündmusi;
- kasutab esemete iseloomulike tunnuste väljatoomiseks ja kaunistamiseks ruumilisi või tasapinnalisi kaunistamisvõtteid (voolib väikeseid vorme, lõikab kujundeid, kombineerib jooni);
- valmistab esemeid, lihtsaid mudeleid ja makette ning sobitab need olemasolevate objektidega luues nii objektide gruppe (linnak, park, autonäitus);
- voolib, meisterdab isikupärase vormiga eseme ja dekoreerib selle, valides värvi ja /või kaunistusviisi;

- kasutab valmisvorme mängus ja igapäevategevustes (liivavormid, piparkoogivormid);
- kasutab voolimispulka esemete kujundamisel tehes auke, triipe, täppe;
- teab eelnevalt kasutatud voolimismaterjale ja nende omadusi;
- kasutab koos erinevaid joonistusvahendeid (pliiatsid, pastellid, kriidid);
- meeldetuletusel kasutab pinna katmiseks kallutatud pliiatsit, kriidi külgi;
- joonistab kontuuriga kujutatud objektid;
- hele-tumestab värve, lisades valget või musta;
- katab maalimise käigus loodud esemed, objektid värviga (värvib seest ära);
- soovi korral valib taustatooni töö iseloomust, kujutatavast lähtuvalt;
- lõikab iseseisvalt paberist geomeetrilisi kujundeid;
- lihtsaid ühendamisvõtteid kasutades (nööriga mässimine, teipimine) meisterdab õpetajaga koos looduslikust ja jääkmaterjalist;
- annab oma tööle hinnangu ja põhjendab oma arvamust;
- põhjendab küsimustega suunamisel tehniliste lahenduste, vormi-ja värvilahenduste kasutamist;
- vaatleb huviga ja omaalgatuslikult raamatuillustratsioone, kunstitöid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust.

Valdkond „Muusika“

-
- Laulab väljahingamisel loomuliku häälega;
- esitab laule rühmaga samas tempos;
- laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule;
- muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit;
- esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente;
- kuulab laulu ja muusikapala huviga;

- väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega;
- mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille;
- mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele;
- ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos;
- mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.

Valdkond „Liikumine“

- Osaleb lasteaia spordipäeval;
- talub kaotust võistlusmängudes;
- teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires;
- mõistab hügieeninõuete olulisust;
- õnnetuse või ohu korral teab kuidas kutsuda appi täiskasvanu;
- käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses;
- ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid;
- käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes;
- valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu;
- säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu;
- kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga;
- kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides;
- liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ja eesgaloppi;
- kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi).

Seitsmeaastased lapsed

Valdkond „Mina ja keskkond“

- Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita;
- oskab end tutvustada;
- teab oma kohustusi ja õigusi;
- kirjeldab enda omadusi ja huve;
- teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi;
- mõistab, et pered võivad olla erinevad;
- jutustab oma vanavanematest;

- kirjeldab oma kodu ja kodukohta;
- teab kodust aadressi ja telefoni;
- teab lasteaia aadressi;
- nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust;
- kirjeldab lasteia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone;
- teab kooli kui õppimise kohta;
- kirjeldab, mille poolest lasteaed koolist erineb;
- nimetab pereliikmete elukutseid ja ameteid;
- teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust;
- mõistab töö ja vastutuse tähtsust;
- soovib osaleda jõukohastes kodutöodes;
- selgitab raha otstarvet;
- nimetab Eesti riigi sümboliteid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi);
- teab koduvalla/- linna sümboliteid;
- näitab Eesti kaardil oma kodukohta;
- teab Eesti Vabariigi presidendi nime;
- nimetab teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone;
- suhtleb teisest rahvusest lastega;
- teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi , Venemaa);
- teab eesti rahva traditsioone ja kombeid;
- teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm);
- kirjeldab tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm);
- nimetab riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha);
- teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda;
- järgib käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm);
- mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest;
- oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla;

- kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides;
- kirjeldab oma emotsioone ja tundeid;
- käitub kaasinimestega tähelepanelikult (vanemad, vanavanemad jt);
- arvestab oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi;
- nimetab erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid;
- pakub abi erivajadustega inimesele oma võimete ja võimaluste piires;
- kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine;
- kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näiteid tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta);
- teab, mis on haigus;
- teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald);
- selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud);
- järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus;
- nimetab, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve;
- selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena;
- teab tüdruku ja poisi erinevusi;
- teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud);
- teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades;
- nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada;
- teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane);
- selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas;
- kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada;

- nimetab inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne);
- nimetab loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm);
- selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega;
- suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele;
- teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha;
- teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata;
- teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi);
- soovib osaleda looduse korrastamises;
- kirjeldab kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid;
- nimetab teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel;
- nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust.
- teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine);
- kirjeldab tuttavate putukate välimust ja nende elupaika;
- nimetab ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm);
- kirjeldab vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet;
- nimetab teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksur, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm);
- nimetab maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm);

- teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm);
- kirjeldab kodumasinaid ja- elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad);
- oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalike sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jm);
- teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid);
- kirjeldab asjade korduva kasutamise võimalust;
- mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine);
- kirjeldab oma teekonda kodust lasteaeda;
- teab, kuidas ületada ristmikku;
- teab liiklemise erinevusi linnas ja maal;
- kasutada hädaabi numbrit 112;
- teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes;
- teab rulluisukude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).

Valdkond „Keel ja kõne“

- Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- kasutab kõnes liitlauseid;
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;

- kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule;
- kuulab ja paneb tähele, suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu seletust ja demonstratsiooni;
- kasutab tegevuste planeerimisel sisekõne;
- häälib õigesti 1- 2 silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühendita sõnu;
- hääldab kõiki häälikuid õigesti, kõne on selge ja arusaadav;
- teab täishäälikuid;
- eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat või lühemat häälikut;
- on tutvunud mõistetega sulghäälikud ja kaashäälikud;
- tunneb tähti automatiseerunud tasemel;
- kirjutab kõiki tähti;
- hääldab õigesti võõrhäälikuid tuttavates sõnades;
- loeb kokku mõned sõnad;
- kontrollib loetud sõna tähenduse järgi;
- moodustab liitsõnu liitmise ja tuletamise abil;
- kasutab oma tegevuses (mängus) suuri joonistähti lihtsamate sõnade ülesmärkimisel;
- jutustab olukordadest võimalikult täpselt;
- valdab aktiivselt mitmekesisist sõnavara, küsib tundmatu sõna tähendust;
- teab sõnade häälik – tähelist vastavust;
- moodustab lauseid, eristab sõnu lauses ja aluste tekstis;
- vestleb erinevatel teemadel;
- osaleb lavastustes kasutades autori või muinasjutu teksti;
- teab peast luuletusi ja esitab neid ilmekalt;
- kasutab antonüüme ja sünonüüme;
- kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu;
- mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades;
- kasutab grammatiliselt õigeid liitlauseid.

Valdkond „Matemaatika“

- Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- liidab ja lahutab 10 piires ning tunneb märke + , – , =;
- koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti;
- järjestab esemeid suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja –päeva;
- mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid;
- mõtestab arvude rida 12ni;
- oskab koostada matemaatilisi jutukesti kahe etteantud hulga järgi;
- eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kesa, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk);
- määrab kellaega täistundides ning kostab päevakava;
- kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem – varem, noorem – vanem;

Valdkond „Kunst“

- Leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu;
- kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks;
- püsib töös valitud teemas, seda isikupäraselt tõlgendades;
- jutustab temaatilistes töodes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest, tegevusajast ja –kohast;
- rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valiku abil;
- tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne);
- märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata;
- kujundab kaunistusmotiivi või mustri arvestades kaunistatavat eset;
- selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib;
- aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi;
- kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära
- valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid;
- niisutab voolingute ühenduskohad esemete tugevdamiseks;
- kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende iseloomust lähtuvalt;

- värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda;
- sobitab heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni pindade katmiseks;
- segab värve uute toonide saamiseks;
- kasutab töös eri jämedusega pintsleid;
- väldib värvide määrdumist;
- kasutab töös pintslit erinevalt (otsa, külge);
- kujundab või täiendab oma tööd, keepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne;
- valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtted;
- valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides;
- märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ja kirjeldades detaile ning värve, tajub meeleolu;
- fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast;
- kasutab raamatuillustatsioone, fotosid, kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi;

Valdkond „Muusika“

- Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu;

- laulab ilmekalt, loomuliku hääle ja vaba hingamisega, lähtudes laulu ja teksti karakterist;
- laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas;
- liigub ja tantsib sünkroonis teistega;
- kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi);
- tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants);
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- mängib rütmi- ja meloodiapillidel lihtsamaid ostinato kaasmänge (lühikest korduvat rütmi-, viisi- või meloodialõiku);
- mängib pilliansamblis;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille.

Valdkond „Liikumine“

- Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, kelgud jne);
- mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;

- nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi;
- keskendub sihipäraselt kehalisele tegevusele;
- peab kinni üldistest ohutusreeglitest liikudes ja mängides (valides sobivad paigad ja vahendid);
- võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine);
- mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne.);
- organiseerib ise liikumismänge;
- kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- valitseb oma liigutusi nii ruumis, tänaval kui ka maastikul;
- orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene;
- sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslastega;
- liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele;
- väljendab liikumise kaudu emotsioone;
- kasutab liikudes loovalt vahendeid (patju, palle, hernekotte, ajalehti jne.);
- väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu), nt kasutab külj- ja eesgaloppi ning hüpaksammu;
- sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga;
- tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul;
- mängib lihtsamaid maastikumänge.

VI ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Erituge vajavad lapsed

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste

toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Kalli-kalli lasteaia jaoks on oluline iga laps ning lasteaed väärtustab iga lapse eripära ja ainulaadsust.

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

Laste arengut toetavad tingimused püütakse tagada kolmetasandiliselt – erivajaduse märkamine, hindamine ja sekkumine ehk individuaalse lähenemise kohaldamine.

Õpetaja selgitab välja oma rühmas erivajadustega laste olemasolu laste arengut ja käitumist jälgides.

Logopeed selgitab õppeaasta alguses välja kõneravi vajavad lapsed alates kolmandast eluaastast ning teeb lapsevanematele logopeedi juurde pöördumiseks ettepanekud ning annab ülevaate lapse läbivaatusest.

Vajadusel koostavad rühma õpetajad õppeaasta algul koostöös logopeedi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Õppeaasta alguses teeb õpetaja kõikide uute peredega koostöövestlusi ning peredega, kellel on erituge vajav laps, tehakse samuti koostöövestlus sügisel. Kevadel toimuvad kõikide peredega arenguestlused.

Kui lapse areng ei ole eakohane, siis tegeleb temaga rühma õpetaja individuaalselt.

Multikultuursed lapsed

Erineva keelilise ja kultuurilise taustaga peret toetatakse lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Eesti keelt teise keelena kõnelevad lapsed

Mitte-eesti kodukeelega lapsed, kes käivad eestikeelses rühmas, omandavad eesti keele igapäevaste tegevuste kaudu. Õpetaja soodustab ja julgustab kakskeelselt last kasutama lasteaias ainult eesti keelt. Kakskeelse lapse kohanemisel lasteaiaga teeb rühmaõpetaja tihedat koostööd lapsevanemaga. Vajadusel koostab rühmaõpetaja lapsele eesti keele kui teise keele õppimiseks individuaalse õppekava, mis sisaldab eesti keele tugiõpet.

Inglise keelt teise keelena kõnelevad lapsed

Muui kodukeelega lapsed, kes käivad ingliskeelses rühmas, omandavad inglise keele igapäevaste tegevuste kaudu. Õpetaja soodustab ja julgustab muukeelselt last kasutama lasteaias ainult inglise keelt. Muukeelse lapse kohanemisel lasteaiaga teeb rühmaõpetaja tihedat koostööd lapsevanemaga.

Kõnehäiretega lapsed

Kui lapsel on kõnehäireid, siis tegeleb temaga logopeed ja tema soovitusel ka lapsevanem. Eralasteaed Kalli-kalli Veerenni majas on lisateenusena logopeed, kes üks kord aastas sügisel kontrollib kõiki 3-7 aastaseid lapsi ning vajadusel on lapsel võimalus lasteaias logopeedi juures saada kaks korda

nädalas individuaalset kõneravi, seda juhul kui lapsevanem pöördub logopeedi soovitude peale teenusepakkuja vastuvõtule.

Üliaktiivsed lapsed

Üliaktiivsed lapsed, on lapsed, kes on väga aktiivsed ja tublid, aga vajavad suuremat tähelepanu oma aktiivsuse rakendamiseks. Koostöös lapsevanemaga selgitatakse välja aktiivsuse põhjus. Lapse puhul kasutatakse individuaalse lähenemise printsiipi: teda suunatakse pidevalt rahulikule tegevusele ja talle antakse rahulikke ja mõtlemist nõudvaid mänge. Õpetaja pöörab lapsele palju individuaalset tähelepanu ja vajadusel annab lapsevanemale soovitusi pöörduda eripedagoogi poole.

Andekad lapsed

Kui laps on andekas mõnes valdkonnas, siis tegeleb temaga täiendavalt rühma õpetaja.

Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid lisaülesandeid. Last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama. Leitakse võimalusi, et laps saaks kasutada oma tugevusi, fantaasiat või oskusi rakendades valida vahendeid ja väljundeid tegevusteks.

Kerge füüsilise puudega lapsed

Kui arst on lapsele kehalise häire puhul teinud ettekirjutuse, siis tegeleb temaga individuaalselt rühma õpetaja või assistent. Võimaluse piires kohendab lasteaed füüsilise puudega lapse jaoks rühmaruumi ja päevakava. Ülemiste maja peasissekäigu ette on paigaldatud kaldtee ratastoolide ja kärudega sisenemiseks.

Koolipikendusega laps

Lapsi, kellel on nõustamiskomisjoni otsusega koolikohustuse täitmine edasi lükatud, toetatakse igapäevaste tegevuste kaudu ning tehakse lapsega täiendavalt individuaalset tööd. Õpetaja arvestab koolipikendusega lapse uue rühmaga kohanemise raskust. Vajadusel koostab õpetaja koolipikendusega lapsele individuaalse arenduskava.

VII LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lapse arengu analüüsimise eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta, mõista iga lapse eripära, tema tugevaid ja veel arendamist vajavaid valdkondi ning välja selgitada võimalikud erivajadused. Lapse arengu hindamine toimub igapäevases õppe- ja kasvatusprotsessis. Selleks jälgivad õpetajad lapsi vabamängus, igapäevategevustes ja suunatud tegevustes. Õpetaja teeb lapse arengu jälgimisel ja hindamisel koostööd muusikaõpetajaga ning logopeediga ja psühholoogiga. Lapse arengu jälgimise ja analüüsimise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatusgevuse valdkondade tulemused.

Laste arengu hindamised viiakse läbi ennelõunasel ajal (kl 9-11), kui lapsed ei ole veel muudest tegevustest väsinud. Seda tehakse eraldi vaiksuses hubases ruumis, kus lapsel on mugav istuda kas laua taga või põrandal.

Lapse arengu analüüsimiseks ja hindamiseks peetakse iga lapse kohta arengumappi, koostatakse arengukirjeldusi ning viiakse läbi teste (sh koolivalmiduse testi) ja arenguestlusi lapsevanemaga.

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp. Arengumapi eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta lasteaias ning on lapsega seotud ülestähenduste kogum.

Õpetaja teeb kokkuvõtte rühma õppe- ja kasvatustegevusest ning laste arengutulemustest üks kord õppeaastas ja esitleb neid lapsevanematele.

Lapsevanematele tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust rühma koosolekul õppeaasta algul. Õpetaja vahetab lapsevanemaga lapse arengualast teavet igapäevaste vestluste ajal. Pikema tagasiside lapse arengust annab õpetaja arenguestlustel, mis toimuvad üks kord õppeaastas. Lapsevanemale antakse eelnevalt ettevalmistavad küsimused. Lapse arenguestlusest tehakse kirjalik kokkuvõte. Kevadel rühma lapsevanemate koosolekul tehakse kokkuvõte rühma laste arengust.

Laste arengu tulemusi analüüsivad õpetajad õppeaasta aruannetes ja need on aluseks järgneva õppeaasta eesmärkide kavandamisele ja tegevuskava koostamisele.

VIII LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Kalli-kalli lasteaia tegevus rajaneb tihedal koostööl lapsevanematega. Pere soovib lapsele parimat ja tahab, et lapsest saaks edukas ja loov kodanik, seepärast vajavad lapsevanemad teavet oma lapse arengu kohta ning peavad saama võimaluse ka ise osaleda lasteaia õppe- ja kasvatustöö planeerimises. Hea koostöö lapsevanemaga on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides.

Koostöö lapsevanemaga algab enne lasteaeda tulekut. Laps ja lapsevanemad saavad tutvuda lasteaiaiga, lapse rühma ja õpetajatega. Uutele lastevanematele korraldatakse enne õppeaasta algust augusti lõpus koosolek, kus vanemad saavad neid huvitavat ja lasteaeda puudutavat infot (lasteaia kodukord ja päevakava, vajalikud riided, koostöö tähtsus õpetaja ja lapsevanemate vahel jne).

Uutele hoiurühma lastele on ette nähtud kohanemisperiood, kus lapsevanem saab koos lapsega lasteaias viibida ja aidata tal järk-järgult lasteaia harjuda. Et vältida olukorda, kus uue õppeaasta algul terve rühm hoiulapsi peab korraga lasteaia kohanema, koostab rühma õpetaja graafiku septembrikuu kohta, mil korraga ei ole kohanemisel mitte üle kuue lapse.

Koostöövormid

- Laps ja lapsevanemad saavad tutvuda lasteaiaiga, lapse rühma ja õpetajatega. Tutvumisvestlus juhtkonnaga
- Koosolekud. Rühma koosolekud toimuvad kaks korda aastas, lasteaia üldkoosolek üks kord aastas.
- Nõukogu. Lapsevanematega lasteaia probleemide ja plaanide läbiarutamiseks moodustatakse lasteaia nõukogu, kuhu kuulub eri rühmade liike esindavad lapsevanemad. Nõukogu koosolekud toimuvad kaks korda aastas.
- Tutvumisvestlused rühma õpetajatega ja lapsevanematega sügisel, arenguveestlused kevadel.
- Reedene kiri lapsevanematele nädala tegemiste kokkuvõttega ja uue nädala tutvustus.
- Individuaalsed vestlused vastavalt vajadusele ja üleskerkinud probleemidele.
- Kirjalikud teated ja info teadetetahvil.
- Personaalsed kirjalikud teated vanematele.

- Lapsevanemate Eliisi listi kaudu jooksva info vahetamine.
- Lapsevanemate osalemine lasteaia- ja rühmaüritustel.
- Ühisüritused, mis tulenevad lasteaia ja rühma ürituste kavast.
- Sügisene nädalavahetuse väljasõit koos peredega.
- Uute laste kohanemine lasteaiaa, kus kõikidel uutel lastel on koos vanemaga võimalus olla rühmas ja harjuda lasteaia päevarütmiga.
- Rahulolu küsitlused, mille kaudu saadakse tagasisidet lasteasutuse tegevuse ning rühma töö kohta. Küsitlused toimuvad üks kord aastas kevadel.
- Arengukirjeldused. Kord aastas (mai) koostab õpetaja lapse kohta arengukirjelduse, milles kajastab lapse edusamme ja oskusi erinevates ainevaldkondades ning üldoskustes.
- Lasteaia kodulehekülg
- Lasteaia Facebooki lehekülg
- Eliis infosüsteem
- Koolitused lapsevanematele

IX LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Kalli-kalli lasteaia õppekava on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mida uuendatakse ja täiendatakse igal aastal. Õppekava muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja nõukoguga. Õppekava on avalik dokument, mis on kättesaadav nii lasteaia personalile kui ka lapsevanematele ja laiemale üldsusele. Õppekavasse teeb muudatusi nõukogu ja muudatused kinnitab lasteaia pidaja.

Kinnitatud

Eralasteaed Kalli-kalli pidaja OÜ Flennert

juhatuse liige Signe Suurväli